

DEMIDUS

LITUVOS POLITINIŲ KALINIŲ IR TREMTINIŲ SAJUNGOS LEIDINYS

Eina nuo 1988 m. spalio 28 d.

Nr. 26 (167)

1995 m. liepa

Ši savo skridimą skiriame ir aukojame Tau, Jaunoji Lietuva!

(Iš S.Dariaus ir S.Girėno testamento)

Al. ir S. Charukų graviūra

S.Dariaus ir S.Girėno žygdarbis neužmirštamas

Prieš 62 metus, 1933m. liepos 16-osios naktį, Soldine žuvo lietuviai lakūnai Steponas Darius ir Stasys Girėnas. Šiandien Soldinas vadinamas Pszelnik.

S.Darius gimė 1896m. Rubiškėje (dabar Klaipėdos raj.). 1907m. išvyko į JAV, tarnavo JAV kariuomenėje. 1920m. grįžo į Lietuvą, dirbo kariuomenės generaliniame štabe. Nuo 1923m.- karo lakūnas, vėliau aviacijos kapitonas. 1927m. išvyksta į JAV.

S.Girėnas gimė 1896m. Vytogaloje (dabar Raseinių raj.). 1910m. išvyko į JAV.

Abu lietuviai 1928m. susitiko ir susidraugavo. Lakūnai ryžosi žygdarbiui- skristi iš Niujorko į Kauną. 1932m. įsigijo lėktuvą, kurį pavadino "Lituanica". Juos rėmė Amerikos lietuviai. 1933m. liepos 15 dieną "Lituanica" pakilo iš Niujorko skrydžiu į Lietuvą. Lakūnai sėkmingesni perskrido Atlantą, įveikė 6411 km atstumą ir, likus iki Kauno 650 km, "Lituanica" nukrito tuometinėje Vokietijos teritorijoje- Sol-

dine. Soldinas nuo 1945m. priklauso Lenkijai.

Lakūnų žuvimo vietoje 1934m. pastatytas granito paminklas, kuriame lietuvių, anglų, vokiečių kalbomis išrašyta: čia žuvo lietuviai lakūnai- Atlanto nugaletojai. Sovietų okupacijos metais žuvimo vietas priežiūra rūpinosi tik užsienio lietuviai. Laisvėjimo laikotarpiu, 1989m. grupė kauniečių aviatorių Soldine pastatė muziejus pastatą. 1990m. įrengta ekspozicija. 1995m. vasario mėn. savivaldybėje buvo sudaryta iniciatyvinė grupė "Kauno planas", kuriai vadovauja E.Barzdžiukas. Buvo atlikta paminklo ekspertizė ir numatyti būtiniausi darbai. Akciją remia savivaldybė bei įvairios privačios firmos.

Tad liepos 16-osios naktis ir 17-oji diena turi įeiti į lietuvių sąmonę kaip didžio žygdarbio, bet kartu ir netekties diena.

Marija LŪŽYTĖ

Prisiminkime

Raseinių krašte 1945m. liepos 22d. išvyko Virtukų mūšis, kuris tešesi penkias valandas. Mūšiui vadovavo "Lau-mės" rinktinės vadasis kapitonas Juozas Čeponis- Tauragis, kapitonas Jonas Žemaitis- Darius. Partizanų dalinių sudarė 3 būriai, iš viso 68 vyrai. Miškų apsuop daugiau kaip 1500 stribų ir kareivų. Kautynės prasidėjo anksčiau rytą. Keletą puolimų partizanai atlaikė, o kada baigėsi šoviniai, kapitonas J.Čeponis davė įsakymą atsitrauk-

ti iš kairiojo sparno. Liolių būrys renė atsitraukimą, kol baigė šovinius. Žuvo 12 vyru, žuvo ir trys mergaitės: dvi gailestingosios seselės- Čepaitė ir Elzbergaitė, viena ryšininkė iš Šiaulių.

Visi žuvusiųjų kūnai buvo parvežti į Raseinius, paskui pervežti į Vedeko ažuolyną, kuriame užkasta daugiau kaip 120 partizanų.

Virtukų mūšio minėjimo 1995m. liepos mėn. 22d. programa

11 val. kryžiaus pašventinimas Vedeko- Jodicko ažuolyne (2km už miestą Viduklės kryptimi, Paraseinių kaimas).

12 val. vardo suteikimas skvereliui prie "Rasos" ir jo pašventinimas. Procesija į bažnyčią.

13 val. Šv.Mišias už laisvęs gynėjus

aukoja monsinj. A.Svarinskas ir kunigai.

14 val. partizanų, kapito J.Čeponio, savanorių ir tremtinių kapų lankymas.

15 val. 30 min. eisenai į Krašto istorijos muziejų, kur vyks Kęstučio apygardos partizanų archyvo atidarymas ir pašventinimas.

17 val. mitingas miesto parke. Artimųjų susitikimas, skambės dainos ir elėleraščiai, vaišinsimes atsineštais sumuštiniais ir saldumynais.

LPKTS Raseinių skyrius

Padékime saviesiems

Sveikatos apsaugos ministerijos vadovybė ir ministras A.Vinkus bei Vilniaus universitetinės "Raudonojo kryžiaus" ligoninės vyr. gydytojas G.Degutis pasiūle visos Lietuvos politiniams kaliniams ir tremtiniams be atskiro siuntimo čia kreiptis ir gydytis. Deja, gaila, kad ligoninė, turėdama įvairaus profilio gydymo skyrius, yra nepakankamai apribinta šiuolaikiniais ligų diagnozavimo įrengimais (pvz.: trūksta gastrofibroskopų, elektrokardiografų, kolonoskopų ir kitų būtinų prietaisų), taip pat vaistais ir tvarsliava.

Mieli tautiečiai, užsienio lietuvių nuoširdi užuojauta ir materialinė parama Lietuvos žmonėms yra labai svarbi ir vertinga. Tačiau labai svarbu, kad toji parama pasiektų tikrąjį adresatą ir būtų sunaudota pagal paskirtį. Politiniai kalinių ir tremtiniai yra okupacijos aukos, kovoje ir nuvertėję už Lietuvos laisvę ir nepriklausomybę, todėl už paramą jiems būtume ypač dėkingi. Jei galėsite suteikti paramą, kuri pagerintų politinių kalinių ir tremtinų gydymą, prašytume ją adresuoti Vilniaus universitetinėi "Raudonojo kryžiaus" ligoninei, Žygimanto g.3, 2001 Vilnius, faksas 629619, tel.629127. Ligoninės atskaitomoji sąskaita Nr.1120110 yra Vilniaus "Aurabanke", kodas 260101701, valiutinė sąskaita tame pačiam banke Nr.125070214. Siūlytant paramą reikėtų nurodyti, kad ji yra skirta politinių kalinių ir tremtinų gydymui.

Nuoširdžiai Jums ačiū už teikiamą paramą.

Su pagarba,

Lietuvos politinių kalinių ir tremtinų sąjungos prezidentas

Balys GAJAUSKAS

Lietuvos politinių kalinių ir tremtinų bendrijos pirmmininkas

Antanas STASIŠKIS

1995m. birželio 22d. Vilnius

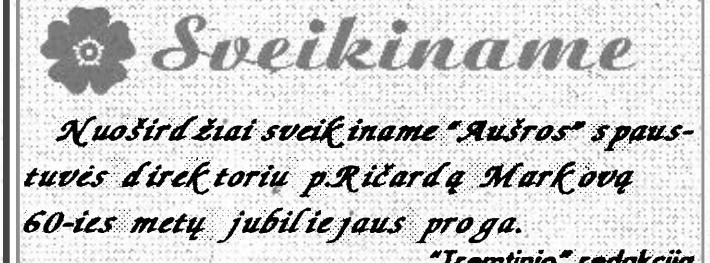
Dékojame už pasitikėjimą

Politinių kalinių ir tremtinų pasitikėjimas Vilniaus universitetinė "Raudonojo kryžiaus" ligoninei ir apsisprendimas čia gydytis jos darbuotojus labai džiugina.

Ambulatorinė ir stacionarinė medicininė pagalba Lietuvos Respublikos žmonėms, kovojujims už jos laisvę ir nepriklausomybę, teikiama nuo š.m. balandžio 7 dienos, juridiškai įteisinta Lietuvos Respublikos Sveikatos apsaugos ministro A.Vinkaus įsakymu Nr.186.

Vilniaus universitetinės "Raudonojo kryžiaus" ligoninės direktorius

Gediminas DEGUTIS

Nuoširdžiai sveikiname "Aušros" spaustuvės direktorių p.Ričardą Markovą

60-ies metų jubiliejaus proga.

"Tremtinio" redakcija

SEKIME, ar nulems vienos frakcijos balsas

Birželio 29d. Seimas priėmė įstatymą dėl genocido ir rezistencijos tyrimo centro įstatymo papildymo. Įstatymas įsigalius, jei jį pasirašys Prezidentas. Todėl septynios Seimo frakcijos politinių kalinių ir tremtinių, demokratų, Tėvynės sąjungos, Centro sąjungos, krikščionių demokratų, tautininkų ir socialdemokratų- kreipėsi oficialiu raštu į Prezidentą, kviesdamas papildymo nepasirasyti ir grąžinti Seimui svarstyti iš naujo. Tačiau vargu ar galima tikėtis, kad Prezidentas išklausys šių frakcijų balso, ypač po to, kai girdėjome jo mintis Valstybės dienos minėjimo kalboje.

Septynių frakcijų kreipimėsi sakoma: "Seimui panaikinus Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos sudarytą komisią rezistencijos dalyvio vardu pripažinti, buvo nuspresta šias funkcijas paversi Lietuvos Respublikos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centru. Neiginičiant šios nuostatos, nors jų yra abejotina, negalima sutikti su tuo, kad rezistento vardo pripažinimė kriterijai bei sprendimų priėmimo tvarka būtų neregulamentuojami ir palikti visiškai Centro darbuotojų nuožiūrai.

Rezistento vardo pripažinimas ir rezistento pažymėjimo išdavimas yra moraliniu ir teisiniu požiūriu svarbus akta. Nustatyti, ar tikrai asmuo dalyvavo pasipriešinime okupacijoms, yra ne tik atsakingas, bet ir sudėtingas uždavinys. Šios procedūros turi būti viešos.

Lietuvos Respublikos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centras kaip mokslo tiriamoji įstaiga gali ir turi teikti reikiamą medžiagą ir duomenis, tačiau neturi ir negali atlirkti teisinių procedūrų bei priimti sprendimų dėl asmens statuso, leidžiančio naudotis specialiomis įstatymų nustatytomis teisėmis ir lengvatomis. Reikia atsižvelgti ir į tai, kad Genocido centras ir dabartine jo vadovybė neturi nei pasitikėjimo, nei autoriteto ne tik tarp politinių kalinių, tremtinių bei kitų rezistencijos dalyvių, bet ir didelės visuomenės dalies aktyse.

Buvo bandoma rasti kompromisinį sprendimą, t.y. pavedus Genocido centrui rezistento pažymėjimų išdavimą, prie centro sudaryti komisiją, kuri svarstyti ir priimti sprendimus dėl rezistento vardo pripažinimo. I komisiją įėjė teisininkai, istorikai ir nepriekaištingos reputacijos autoritetingi visuomenės bei kultūros veikėjai. Komisijos sudėtį, jos veiklos nuostatus turėtų tvirtinti Seimas. Sie siūlymai atmesti.

Esame išiškinę, kad vien LDDP frakcijos balsais priimtas sprendimas yra nepagrūstas ir neteisingas, jis tik dar labiau suskaldys visuomenę, pridarys painiausios ir žalos.

Kviečiame Jus 1995m. birželio 29d. Seimo priimto įstatymo "Dėl Lietuvos Respublikos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro įstatymo papildymo" nepasirasyti ir grąžinti Seimui pakartotinai svarstyti".

Ketvirtroji "I laisvę" fondo studijų savaitė Lietuvoje

Kaune liepos 5-8 dienomis vyko "I laisvę" fondo lietuviškai kultūrai ugdyti studijų savaitė, kurios tema "Lietuva: valstybė ir visuomenė 1990-1995". Rotušėje įvyko iškilmingas atidarymas. Dalyvavo per 100 dalyvių ir svečių. Pradėjo fondo filialo pirmininkas Jonas Kairevičius ir sekretorius Vidmantas Valiušaitis. Perskaitė "I laisvę" fondo valdybos pirmininko Kazio Ambrazaičio iš Čikagos sveikinamąjį žodį, vysk. Sigitas Tamkevičius po bendros maldos studijų savaitė linkėjo Aukščiausiojo malonės.

Pirmajame posėdyje "Penkeri valstybės metai" pranešimus skaitė istorikas J.Tumelis ir filosofas B.Kuznickas. Buvo apžvelgta penkerių nepriklausomybės metų raida, analizuojamos sunkumų priežastys, aptariamos klaidos. Daugelį šių dienų negerovių vadino sovietiniu paveldu. Ketvirtadienį posėdis buvo tėsiamas. Pranešimus skaitė G.Šerkšnys, V.Kubilius. Jie iškėlė visuomenės apatiškumą, nusivylimą, nepasitikėjimą valstybe. Pasisakyta už laisvos iniciatyvos ekonomiką, visišką demokratiją, krikščioniškuosius principus. Kadangi posėdis vyko Valstybės dieną, studijų savaitės atstovai padėjo gėlių prie Nežinojamo kareivio kapo ir Laisvės paminklo.

Po pietų įvyko vakaras filosofo dr. Juozzo Girniaus atminimui. Renginyje dalyvavo filosofo žmona Ona Girniuvienė, vyriausias sūnus Ramūnas su žmona ir dukra bei jauniausias sūnus Saulius. "Naujojo židinio" redaktorius P.Kimbrys skaitė pranešimą apie filosofo gyveni-

mą, veiklą. V.Valiušaitis skaitė filosofo laiškus. Pasak jo, tai viena šviesiausių asmenybių lietuvių kultūroje. Sūnus Saulius Girnius pasidalijo prisiminimais apie tėvo kasdienybę.

Penktadienį vyko antrasis posėdis "Visuomenė, teisė, teisingumas-ekonomika-socialinė politika". J.Pabedinskas iškėlė piliečio apsisprendimo teisės būtinuma ekonomikoje. Teisėjas S.Šedbaras supažindino su Konstitucinio teismo funkcijomis. A.Dapšys apžvelgė nusikalstamuomo problemas šiandienos Lietuvoje. Seimo narė V.Aleknaitė-Abramikienė pateikė duomenų apie visuomenės padėtį, atskleidė vyriausybės vykdomos politikos socialiniai klausimai neveiklumą. Po posėdžio savaitės dalyviai ir svečiai klausė religinės muzikos koncerto Vytauto Didžiojo bažnyčioje.

Paskutiniajame posėdyje aptarti kultūros, religijos, pasaulėžiuros klausimai. A.Musteikis iškėlė pasiliukų socializmo sindromą. Seimo narys V.Landsbergis priminė sovietinės okupacijos metais vykdytą dvasinį genocidą. V.Kubilius parėmė faktais mūsų dienų visuomenės susiskaldymą, socialistinį kultūros žmonių mąstymą. D.Kuolys atskleidė švietimo sistemos nuosmukį, žmogaus ugdymo filosofijos nykimą. A.Norvila kėlė kalbos problemas. M.Adomėnas skaitė pranešimą apie krikščionybę šių dienų Lietuvoje. Studijų savaitės renginį užbaigė atsisveikinimo vakarė.

Marija LŪŽYTĖ

Spaudos apžvalga

Teisininkas Kęstutis Milkeraitis Kanadas lietuvių laikraštyje "Tėviškės žiburių" (birželio 6d.) išspausdintame straipsnyje "Tautžudystės bylos Lietuvos" aptaria genocido nusikalstamą tyrimą.

Aukščiausioji Taryba 1992 04 09 paverdė AT prezidiumui sudaryti genocido nusikalstamą Lietuvos tyrimo komisiją ir įgaliojo ją įsteigtį dokumentavimo centrą. Netrukus buvo įsteigtas Lietuvos gyventojų genocido tyrimo centras. K.Milkeraitis rašo:

"Genocido tyrimo centras, benddarbiaudamas su šio pobūdžio užsienio institucijomis ir archyvais, surinkta dokumentinę medžiagą apie bendrininkavimą ir nusikalstamą įvykdymą konkretose nusikalstamose akcijose turėjo perduoti prokuratūrai baudžiamoms byloms keleti.

Tačiau AT nutarimo dėl įstatymo taikymo tvarkos nuorodos neįvykdytos. A.Abišalos vyriausybės įsteigta įstaiga reorganizuojama, jos vadovu skiriama V.Skuodis. Prasideda konfrontacija su politinių kalinių ir tremtinių, visai pagrįstai įtarančiais siekimą genocido tyrimus nukreipti klaudinga linkme.

(...) Žodžiu, tuometinis nusikalstamų tyrimo departamento vadovas pasakė, jog genocido nusikalstamų tyrime "apsiribosine A.Sniečkumi, M.Gedvilu ir dar keliais".

Tokia Lietuvos teisėsaugos institucijų pozicija padarė formaliai daugelį genocido tyrimų dėl nusikalstamų, padarytų nacių ir sovietinių okupacijų metais. Visuomenė reikalaujant, Lietuvos teisėsaugos institucijos padarė įtarančiais siekimą genocido tyrimus nukreipti klaudinga linkme.

(...) Tad kai keliaujantys po pasaulių valstybės vadovai dievagojasi, jog nepaliks neubaustų nacizmo bendrininkų, visa Lietuva tam pritaria, laukdama, kad tokio pat atpildo susilaiks ir komunistinio genocido struktūros ir jų bendrininkai."

Klivende leidžiama "Dirva" (birželio 22d.) spausdina Onutės Kujelienės straipsnį "Kūrybingume tautos nemirtingumas". O.Kujelienė rašo, kad per Sibiro vargus nedaugelis gabiuju galėjo kurti. Tų, kūrusiųjų, vis mažėja. Gimęs su manymas parengti ir išleisti knygą "Lietuviai kūrėjai- Sibiro tremtiniai". Idėją pavykti įgyvendinti, jei padėtų suprantantys šio darbo prasmę ir svarbą. Autorė trumpai papasakoja apie save.

"Esu rūbų kūrėja. Gyvenu ir dirbu Kaune. Mano darbų idėjos ir medžiagos iš Lietuvos, motyvai ir spalvos- iš gamtos. Iš šių neišsenkančių šaltinių semiuosi jėgų ir stiprybės, įgalinančios neatitrūkti nuo savo tikrujų šaknų, išlikti prie pastovio, nekintantių vertybų. Pastarųjų metų kūrybą sudaro kolekcijos "Rūbapaveikslai", "Ugnė", "Eglė- žalčių karalienė", "Vaidilutė" ir kt. Tai ne trumpalaikė komercinė mada, bet darbai su gilesne mintimi ir idėja, kartu ir išlieka maja verte. Kai kurie iš jų apibendrintu pavadinimu "Išsaugokime motiną žemę" Vašingtono nacionalinio muziejaus "Moterys menė" atrinkti ir drauge su kitų pasaulio menininkų darbais bus parodyti Pasaulinėje moterų konferencijoje Pekine. Teatralizuotą programę "Nuo Birutės kalno", palydimą G.Kuprevičiaus muzikos bei B.Brazdžionio ir Maironio poezijos, matė Seinų, Puško, Baltimorės, Los Andželo ir Vašingtono lietuvių visuomenę.

Gimiai Lietuvoje, užaugau Sibire, tolime Igarkoje. Mano tėtė, 33 metų partizanas Alfonsas Atkočiūnas, žuvo 1948 metais. Jo ir kitų jaunų vyrių palaikai,

suversti bendron duobėn, laukė atgimimo. (...) Po 40 metų tuos kaulelius, kuno A.Mockaus- Sibiro lagerių kalinių ir kitų kalinių padedami, pakasėme po ažuoliniu kryžiumi su užrašu: "Sielas atidavė Dievui, o gyvybes Tėvynei".

1948m. gegužę (...) Mama, su mumis, trimis kūdikiais, atsidūrė gyvulinio ešelonuose. (...) Iš laivo "Stalinas" išlaipinė, paliko ant nykaus didelės Sibiro upės Jenisiejaus kranto. Mamos begalinės meilės ir Dievo malonės dėka- išlikome.

(...) Grįžome Lietuvon po vieną, Mamytė vėliausiai. Ilgą kelią per Lietuvą su nešuliais- pescionis. Gintuojų vietų nebežinome. Iš gintojo kaimo ir sodybos- tik sulaukėjusios obelys belikę (...) Tėvynėje jautėmės vienišos, kaip pamesti daiktai. Mūsų- vardienių- niekas nenorėjo. Glaudėmės pas svetimus."

"Respublikos" (birželio 4d.) redakcijos skiltyje "Atgaila ir privilegijos" prisimenami karštai ginčai Aukščiausioje Taryboje, kai vieni reikalavę specialaus įstatymo, smerkiančio per daug uoliai dirbusiuosius sovietų valdžiai. Kiti tam iš visų jėgų priešinėsi. Tie kiti, dabar ateję į valdžią, net nebežsimena apie kūrinius komunizmą Lietuvos nehumanistikos priemonėmis.

"Daugelis dar prisimena ir buvusį KGB pulkininką, o paskui architektą D.Todesą, daugelis prisimena atgimimo laikais jam viešai užduotą klausimą: ar negraužia sažinė? Už Rainius ar Klepočius- už visas Lietuvos žaizdas. (...) Neabejotinai- vila Turniškėse- privilegija D.Todesui ir J.Rugieniui. Privilegija už ką?

Sakykime, J.Rugienis gal ir nesėjo gyvas būdamas atgailauti šioje žemėje, jis mirė dar neprasidejus Atgimimui. Tačiau D.Todesas galėjo pats atsisakyti jam skirtų privilegių. (...) O kodėl taip nuriūmusi ir dabartine valdžia, ir dabartinis Seimas, kai besinaudojantieji privilegijomis už KGB nuopelnus susodinami po herbais su Vyčiu, kai teisėtvarkos, prokuratūros instancijose šaltu veidu užima atsakingas pareigas tie, kurie paskelbus nepriklausomybę, su Petrausko kompanija užrémę laikė duris nepriklausomos Lietuvos teisėtvarkos institucijoms? Matyt, todėl, kad jie ir tie, kurie valdžioje, mėgsta šiltai sėdėti. Kiek tokiai privilegijomis už anuometinius nuopelnus šiandieną besinaudojančiųjų? Tik vienu šiuo naujametiniu Vykdomojo komiteto nutarimu, kurį minime šiandienos laikraštyje, revoliucinio judėjimo dalyvių- personalinių pensininkų kooperatyvi, be šio sklypo Turniškėse, kurį netycia užtikome, buvo skirta sklypų dar astuonioms šeimoms- lygiai pusē hektaro. (...) Jeigu mielai naudojamės privilegijomis jų idėjomis įgyvendinti, vadinas, tam pritariame. Atgailos ir privilegijų už tą patį būti negali," - rašo "Respublika".

"Valstybės žinios" (Nr.56, liepos 8d.) išstrauka iš Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1995m. birželio 30d. nutarimo Nr.919 "Dėl Lietuvos Respublikos pirmojo laipsnio valstybinių pensijų skyrimo".

"(...) Skirti nuo 1995m. sausio 1d. Lietuvos Respublikos pirmojo laipsnio valstybines pensijas: Alfonsui Bieliauskui- rasytojui; (...) Stanislovui Jaruševičiui- vi suomenės veikėjui; (...)"

Nutarimą pasiraše ministras pirminkinas A.Šleževičius ir socialinės apsaugos ir darbo ministras M.Mikaila. Sis yra tokios pensijos paskirtos 5 asmenims. (A.Bieliauskas- "Tarybų Lietuvos enciklopedija", 1t. 246psl; S.Jaruševičius- ten pat, 2t. 105psl)

1995m. liepa

TREMINTINYS

Nr. 26 (167)

3

Kurti valstybę savo sąmonėje ir širdyje

Raseiniškiai stebina savo užmojais. Sumanya padieniu surenti tris šventes. Programa skelbė, kad Valstybės dieną Raseinių kraštiečiai iš viso pasaulio turėjo suvažiuoti į sambūri. Jau V visos Lietuvos Nepriklausomybės gynėjų šventė iškėlė savo vėliavas Ariogaloje, Maišonio apdainuotos Dubysos slėnyje. Kartu čia įvyko Lietuvos vyru, jaunuolių ir berniukų dainininkų saskrydis.

O šeštadienį tame pačiame slėnyje turėjo griaudėti jaunimo festivalis "Kulgrinda". Nei pirmajame, nei trečiąjame renginyje dalyvauti neteko, tad keletas išpūdžių ir minčių apie liepos 7 dienos renginius.

Pirmausia krinta į akis, kad tokia visuomenei reikalinga tauraus turinio šventė kasmet vis labiau paryškina jau seniai žiojėjančią ir, deja, dar vis platijančią prara į tarp semiausių Nepriklausomybės gynėjų ir dabartinės valdžios. Cia nepasirodė, netarė žodžio, nenulenkė galvos prie žuvusių partizanų kapų nė vienas iš Vyriausybės ministrų, nė vienas iš Seimo vadovų, joks Prezidentūros atstovas, nė kalbant jau apie patį Prezidentą. Tarytum į ši dieviško grožio Dubysos slėnį būtų susirinkę kokie nusikalteliai, visuomenės atmato, prasčiausios rūšies (kaip megta rūšiuoti sovietmečiu) piliečiai, o ne jaunystė, sveikata, turta, bendražygiai praradę kovose su okupantu ir sibiruose, lyg jie neturėtų paties Dievo paliepimų kalbėti ir užžuvusius bendražygius, ir už nesugržusius tremtinius iš visų pasaulio kampelių. Šis skaudžiausias mūsų valstybės nūdienos paradoktas labai aiškiai suvokiamas "abejose apkasų puše". Fronto linijos jau néra, tačiau ideologinė priešprieša iki šiol vargina visuomenę. Ta priešprieša jau seniai būtų pradėjusi nykti, jei būtų laiku padėti teisingumo pamatai. Iš sovietmečio partinės nomenklatūros išsilukštenusi valdžia jaučiaatsakomybę už okupacijos padarinus ir niekam ne naujiena, kad tik teisingumo aktu, nors ir simboliniu, tegalima padaryti pradžią bolševikų supriešintos tautos santarvei. O kas, jei ne įstatymu leidžiamoji valdžia turėtų tuo pasirūpinti, kas, jei konstitucinis šalies vadovas privalėtų žengti pirmąjį teisingumo žingsnį?

Visur suspėjantis Seimo Opozicijos lyderis prof. Vytautas Landsbergis ir ši kartą atvyko į šventę. Paminėjės, kad sovietmečiu okupuotoje Lietuvoje tik partizanų valdžia buvo vienintelė konstitucinė valdžia, tėsė: "Kas to nesupranta šiandien, tam galima tik užuojautą pareikšti, kad sovietinio auklėjimo dešimtmečiai išoperavo smegenyse ir širdyse svarbią pilietinio ir lietuviško supratimo dalį... Mes turime kurti valstybę savo sąmonėje, stiprinti ją širdyse ir savo aplinkoje... Kiekviena močiutė, kuri išmokė anūkėlį toli nuo Lietuvos mylėti Lie-

tuvą, kalbėti lietuviškai, ji buvo širdies, dvasios pasipriešinimo dalyvė, ji išsaugojo Lietuvai dar vieną žmogų ir galbūt, kareivį; jeigu reikės, neleido tauatos dalelei pražūti... Tegu visiskiria daugiau dėmesio tiems vaikeliams, kurie auga ne visai teisingoje ir dažnai labai neteisingoje Lietuvoje, bet vis dėlto, jau Lietuvoje. Jiems augant, mes ką galėdami darysime, kad Lietuva būtų geresnė, teisingesnė.

O kai užaugus jie, Lietuva bus jau visai kita. Bus ta, dėl kurios jūs kovojo ir dėl kurios šiandien mes dirbame."

Tokios išpūdingos šventės dieną gal reikėtų ieškoti džiaugsmo akcentų. Juk susirinkome ne Krasnojarske, ne Ka-

Sventės Ariogaloje akimirka

zachstane, ne Vorkutoje, o Lietuvoje! Tačiau valdančioji Seimo dauguma vėl pateikė staigmeną. I ją tuo pat sureagavo visos Seimo frakcijos, išskyrus didžiąją ir prie jos klušnai prisilięjusią lenkų frakciją, Valstybės dieną paskelbusios laišką Prezidentui. Jame rašoma, kad "Seimui panaikinus LR Aukščiausiosios Tarybos komisią, sudarytą rezistencijos dalyvio vardui pripažinti, buvo nuspresta šias funkcijas pavesti LR gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centriui. Neginčiant šios nuostatos, nors jি yra abejotina, negalima sutiki su tuo, kad rezistento vardo pripažinimo kriterijai bei sprendimų priėmimo tvarka būtų neregulamentuojami ir paliktī visiškai Centro darbuotojų nuožūrai. Rezistento vardo pripažinimas ir rezistento pažymėjimo išdavimas yra moraliniu ir teisiniu požiūriu svarbus aktas. Nustatyti ar tikrai asmuo dalyvavo pasipriešinime okupacijoms yra ne tik atsakingas, bet ir sudėtingas uždavinys. Šios procedūros turi būti viešos". Siūloma sudaryti komisiją, kuri svarstyti ir priimti sprendimus dėl rezistento vardo pripažinimo. I komisiją įėjtu teisininkai, istorikai bei nepriekaištingos reputacijos autoritetetingi visuomenės bei kultūros veikėjai. Kai Seimas šiuos pasiūlymus atmetė, minetosios frakcijos prašo Prezidentą nepasirašyti įstatymo "Dėl Lietuvos Respublikos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro įstatymo papildymo" ir grąžinti jį Seimui pakartotinai svarstyti.

Šventės dalyvis LPKTS prezidentas ir Seimo narys Balsys Gajauskas kalbėjo, kad gyvename labai sunkų laiką." Jūs patys jaučiate, kad esame nuolatos stumiami iš aktyvaus gyvenimo, stengiamasi mus visiškai užmiršti, net kalbėti už mus...

Valdžia vis labiau ižūlėja. Jau ruošiasi duoti teise komunistams arba jų patikėtiniams daliinti rezistentų pažymėjimus. Dar labiau ižūlėja didieji kolchozų kūrėjai, pareikšdami, kad nesenai vyko priešpartinė depolitizacija, kad padaryta daug nuostolių. Bet jie nutyli, kad po karos sugriovė Lietuvos ūkį. O kiek ūkininkų sušaudė, kiek ištremė... Prezidentas vakar kalbėjo, kad okupacijos metais lietu-

vis naikino lietuvių, atseit, pasak okupacinės valdžios terminologijos, vyko klasikų kova, o okupacijos nebuvu. Prezidentas ne paminojo, kad Lietuvą terorizavo okupacinė kariuomenė, kad jos įgulos siautėjo po kaimus, kad šalį užplūdo padugnės iš Rusijos, kurios greitai tapo įvairiaus "načialnykais", engė ir valdė mūsų kraštą. Prezidentas užmiršo, kad jis pats irgi yra tos genocido partijos narys".

Jau nusistovėjo šios šventės ritualas. Dalyviai renkasi bažnyčios šventoriuje. Po šv. Mišių eisena traukia į kapines. Ten paminklas tremtiniams ir partizanų perkelti palaikai. Šilutės es-kadrilės lakūnai raito kilpas danguje. Skamba orkestro dūdos ir būgnai, darniai dainuoja choristai ir daugybė mielų susitikimų. Bičiuliai jasi likimo broliai ir sesės iš visų Tėvynės kampelių. Kasmet daugėja jūnimo. Sūnai, dukros, vaikaičiai kartu su tėvais- intiečiais, magadaniečiais, džezkazganiečiais, vorkutiečiais. Kokia plati Tėvynės kančios geografija!

O šios šventės pagrindinis organizatorius Antanas Vizbaras džiaugiasi pernelyg santūriai. Pasirodo, naujoji savivaldybė rengiasi į atleisti iš darbo. Norėtusi tikėtis, kad išeitis bus rasta.

Aišku tik viena- ši šventė labai labai reikalinga, ir niekas be mūsų ja nepasirūpins, nebent kitas Seimas susivoktu ir būtų igalus atitaisyti istorines klaidas, kol žilagalviai Tėvynės istorijos gyvieji liudytojai dar darbuojasi Lietuvos labui ir tikisi teisingumo.

Edmundas SIMANAITS

Savaite

Česlovas IŠKAUSKAS

Seime ir Vyriausybėje

Tvankios vidurvasario dienos, kurių, atrodo, nenuplauna nė praužiančios liūtys, veja į pavėsi ir prie vandens valdžios vyrus, politikus ir žurnalistus. Štai kodėl praėjusių savaitę apmirė gyvenimas aukščiausios valdžios piramidėje. Dabar Jūsų apžvalginiukui taip pat nebus lengva apžvelgti, kas gi dedasi Seimo ir Vyriausybės rūmuose.

■ Savaitės politinį gyvenimą vainikavo Valstybės diena- karaliaus Mindaugo karūnavimo 742-osios metinės. Ankstesniame "Tremtinio" numeryje nuogastavome, kad iškilmės Lietuvos sostinėje bus blankios, o tai po jūrų mūsų nerimą padidino Prezidento kalba šventinėje ceremonijoje. I kai kuriuos jos momentus dėmesi atkreipė prof. V. Landsbergis pirmadienį spaudos konferencijoje Seime.

Jis pasakė, kad valstybės vadovas bandė perrašyti istoriją. Mindaugo laikus Prezidentas apžvelgė be pretenzių, o sovietinės okupacijos etapa, švelniai tariant, išskraiپ. Jis teigė, neva Lietuvos kompartija perėmė iš sovietinės kompartijos valdžią ir šitaip vedė tautą į nepriklausomybę. Niekas neneigia, kad LKP vadovai tada žengė drąsus žingsnį, atskirdama nuo SSKP, tačiau tai buvo padiktuota baimės: Atgimimas Lietuvoje kaip ir visose Rytų Europos šalyse nesulaikomai riedėjo į nepriklausomybę. Sąjūdis realizavo šią lietuvių ir kitų tautų idėją.

■ Kaip teigė prof. V. Landsbergis, Prezidentas neužsiminė nei apie Sąjūdį, nei apie Nepriklausomybės atkūrimo Akta- Kovo 11-ąją, taip pat ir apie ilgus rezistencijos, gulagų, kovos už nepriklausomybę metus. Komunistų nuopelnų išaukštinimas tapo juoda Valstybės dienos dėme, ir jos vadovo kalba buvo tarisi-akibrokštas visai tautai.

■ Kita vertus, opozicijos lyderis prisiminė Prezidento postringavimus per vieną TV laidą, kas tai yra kolaborantas. Jis neigė, kad buvę partiniai nomenklaturininkai kolaboravo su sovietiniais statybiniais. Jam apskritai nepatinkantis žodis "kolaboruoti", ir jি reikia keisti nekalta savoka "bendradarbiauti". Valstybės vadovas vėl nepastebėjo, kad šintai tūkstančių Lietuvos žmonių kaip tik priešinosi sovietinei sistemai, kovojo su genocidu, daugelis jų padėjo galvas, nesutikę "kolaboruoti". Štai ką reiškia padėti lygubė ženkla tarp šios sistemos parankinių ir kovojo prieš šią sistemą. Prezidentas tai darė nė nemirkelėdamas, ir reikalavo skirti net vienodas pensijas.

■ Kaip sakoma, iš miško išejęs - į mišką žiūri...

■ Seimas baigė darbą liepos 5-ąją ir į sesiją susirinks tik rugpjūčio 10 dieną. Prezidentas irgi keletą savaičių lepinsi Niados ir Palangos smėliuose, per karščius vėsinsis gérimais ir kondicionuotu vėjeliu.

Tačiau į atostogas valdžios vyrai buvo palydėti įtūžusių indelininkų šukį prie Seimo. Antradienį čia susirinko keli tūkstančiai apgautų, santaupas praradusių, daugiausia pagyvenusių žmonių, kurie, iniciatorių paraginti, kaip sakė V. Šustauskas, su šakėmis atėjo versti Seimo...

Versti tai versti: protestuotojai reikalavo išvaikyti Vyriausybę, Seimą, panaikinti bankus, pasinti iš jų savo santaupas. Viskas suprantama: nukentėjusieji- kaip įtūžę žvėris, ir jei tą įtūžį paskatina, tai jis rimtai gali išsilieti į riaušes.

Štai dėl tokios mitingo organizatorų taktikos perspėjo opozicijos vadovas, kalbėdamas TELE-3 laidoje "Žvelkime atidžiau". Mitingo tikslas, sakė jis, gana keistas. Premjero patarėjas jaunimo klausimais "Jaunosis Lietuvos" vadovas Buškevičius vedė minią prieš savo Vyriausybę? V. Šustauskas kvečia griauti bankininkystę. Prof. S. Uosis ši žygį grindžia teoriniais samprotavimais, kad iš viso su bankais nereikia turėti reikalų. Galbūt, mano prof. V. Landsbergis, šitaip norima sudaryti situaciją, kad būtų ivesta ypatingoji padėtis, o gal pavaizduoti, kad opozicija veda minias į šturmą...

■ Prieš išeidamas atostogų, Prezidentas priėmė Latvijos prezidentą Guntį Ulmanį, o vėliau- įtakingos Amerikos žydų organizacijos atstovus. Kaip teigia Prezidento patarėjas užsienio politikos klausimais J. Paleckis, abiems atvejais pokalbiai ir derybos vyko puikiai, gal išskyrus G. Ulmanio patarimą dar kartą apvarstyti Būtingės naftos stoties statybos tikslingumą. Bet tai ir liko patarimu, nes statyba jau prasidėjo...

■ Prof. V. Landsbergis pirmadienį Seime spaudos konferencijoje atkreipė dėmesį į "Lietuvos aidą" liepos 1d. publikaciją apie birželio 15d. premjero pasirašytą potvarkį panaikinti Valstybės popierių apsaugos tarnybą. Šiuo žingsniu vyriausybė, sakė opozicijos vadovas, atveria kelią sukčiavimui, klastojimui, vertybinių popierių pasū, vizų, blankų, banderolių- padirbinejimui. Šis potvarkis- tai rankos paspaudimas mafijinėms struktūroms, pasakė V. Landsbergis.

■ Teisinė valstybė: nuo Mindaugo laikų iki LDDP atgimimo. Tokia tema taip pat buvo analizuota minėtoje spaudos konferencijoje, kurią prof. V. Landsbergis pagrindė "Status" ir TELE-3 santykiais (kommentaras kitame Nr.).

1995m. liepa

TREMIUS

Nr. 26 (167)

4

Truputis istorijos

Dar 1054 metais įvyko vadinamoji schizma, kai nuo Katalikų Bažnyčios atsiskyrė Ortodoksų, arba Stačiatikių Bažnyčia, tuomet atstovaujama Konstantinopolio patriarcho. Abi Bažnyčios, paskelbusios viena kitos ekskomuniką, gyvavo atskirai, bet neigavo tokį didelių skirtumų, kokias vėliau pasižymėjo išaugybė konfesijų ir net sektų išskaidžius protestantų Bažnyčios. Gal tas ir lémė tai, kad praėjus vos keliems šimtams metų, pradėta ieškoti tikėjimo brolių- katalikų ir stačiatikių- abipusio susitaikymo kelių. Bet toji nauja stačiatikių ir katalikų tarpusavio pagarbos santykių era prasidėjo Antrojo Vatikano susirinkimo metais.

1964 metų pradžioje Jeruzalėje susitiko tuometinis popiežius Paulius VI ir Konstantinopolio patriarchas Atenagoras I. Tai buvo pirmasis Katalikų ir Stačiatikių Bažnyčių susitikimas po beveik tūkstančių metų užsitęsusio tarpusavio nesutarimo. Netrukus po susitikimo abiejų Bažnyčių vadovai atšaukė 1054 metais jų pirmątaką paskelbtą ekskomuniką. Taip buvo padėtas Katalikų ir Stačiatikių Bažnyčių santykių atnaujinimo pagrindas. (Čia reikia nepamiršti, kad Stačiatikių Bažnyčia nėra vieninga, ir jos sudėtyje yra vadinamosios autokefalinės, t.y. savarankiškos Bažnyčios- patriarchatai. Didžiausias ir įtakingiausias yra Maskvos patriarchatas, kuriam priklauso ne tik stačiatikių parapijos Rusijoje, bet ir užsienyje, net keliuose žemynuose. Tačiau Konstantinopolio patriarchatas tarp visų autokefalinų Bažnyčių turi moralinį dvasinį autoritetą.)

1964-aisiais pradėtas dialogas tesėsi, ir jau 1967 metais, aplankęs Turkiją, popiežius Paulius VI Stambule (taip dabar vadinasenasis Konstantinopolis) aplankė patriarchą Atenagorą I, o šis savo ruožtu tų pačių metų antroje pusėje atvyko į Romą ir susitiko su Katalikų Bažnyčios galva.

Visi šie vizitai buvo tik pagarbos ir geros valios išraiška. Tikrasis teologinių kliūčių šalinimas, siekiant Bažnyčių vienybės, prasidėjo prieš penkiolika su puose metų, kai 1979 metų lapkričio mėnesį dabartinis popiežius Jonas Paulius II savo kelionės į Turkiją metu susitiko su patriarcho Atenagoro I ipėdiniu Dimitriju I ir abu nusprendė įkurti Tarptautinę katalikų ir stačiatikių teologų komisiją. Keturiolika metų dirbusi komisija 1993 metais Balamande (Libanas) paskelbė deklaraciją, kurioje buvo teigiama, jog stačiatikių ir katalikų bendruomenės viena kitą pripažįsta kaip Bažnyčias- seseris, atsakingas už Dievo taučią pasaulyje ir už išganymo skelbimą.

Patriarchas

Baltramiejus I lankosi Vatikane

Ir štai Stačiatikių ir Katalikų Bažnyčių vadovai susitiko trečią kartą. Tai įvyko prieš dvi savaites, kai 1995m. birželio 27-30 dienomis Romoje lankėsi Konstantinopolio patriarchas Baltramiejus I. Oficialus šio vizito tikslas buvo patriarcho dalyvavimas apaštalų šv.Petro ir šv.Pauliaus šventės iškilmėse, tačiau didžiausią reikšmę turėjo jo pokalbiai su Popiežiumi apie ekumeninius Katalikų ir Stačiatikių Bažnyčių santykius bei bendrą pasirengimą būsimajam 2000-ųjų metų jubiliejui. Siai sukakčiai Katalikų Bažnyčia skiria ypač didelę reikšmę.

Birželio 27d. į Romos aerouostą atvykus patriarchą Baltramiejų I ir jų lydinčius asmenis- Efeso metropolitą Christozomą, Filadelfijos metropolitą Me-

litoną ir kitus pasitiko Vatikano valstybės sekretorių kardinolas Andželas Sodanas, Popiežiškosios krikščionių vienybės tarybos pirmininkas kardinolas Edwardas Kesidis, Popiežiaus vikaras Romos miestui kardinolas Kamilius Ruiinis, kiti Romos Kurijos pareigūnai. Iš aerouosto atvykė į Vatikaną, patriarchas Baltramiejus I susitiko su popiežiumi Jonu Pauliumi II. Priimdamas garbingus svečius, Šventasis Tėvas kalbėjo:

“... Brolių susitikimas, rodantis abipusė meile, negali nekelti dvasinio džiaugs-

gyveno savo studijų Romoje metais. Tą pačią dieną, pavakary, įvyko dar vienas patriarcho Baltramiejaus I ir popiežiaus Jono Pauliaus II privatus susitikimas, o po to patriarchas dar susitiko su Vatikano valstybės sekretoriumi kardinolu A.Sodanu.

Apaštalų šv.Petro ir šv.Pauliaus iškilmėse

Apaštalų šv.Petro ir šv.Pauliaus šventės iškilmėse buvo pasakytos dvi homilijos. Patriarchas Baltramiejus I homili-

jus I dar kartą susitiko su popiežiumi Jonu Pauliumi II. Atsiveikinės patriarchas išvyko į Veneciją, kurioje yra Italijos stačiatikių metropolijos centras.

Konstantinopolio patriarchas Baltramiejus I

Dmitrijus Archondonis (Baltramiejaus I pasaulietinis vardas ir pavarde) gimė 1940 metų kovo 19 dieną Turkijai priklausančioje Imbroso saloje. 1963-1965 metais jis studijo Romos popiežiškaame Rytų institute, iš jo kanonų teisės doktoratą apgynė disertaciją temą "Stačiatikių Bažnyčios šventųjų kanonų ir kanoninių institucijų kodifikacija". Vėliau jis dar studijo Ekumeninio universiteto Bosy institute Šveicarijoje ir Miuncheno universitete Vokietijoje.

1969 metais jis buvo išventintas kunigu; netrukus jam suteiktas archimendrito titulas. 1972 metais buvo paskirtas vadovauti tuometinio Konstantinopolio patriarcho Dimitrijos I asmeniniam sekretoriatui.

1973m., per Kalédas, jis buvo konsekrotas Filadelfijos metropolitu, o 1974 metais tapo Ekumeninio patriarchato Šventojo Sinodo nariu. 1991 metų spalio 22 dieną Šventasis Sinodas jį vienbalsiai išrinko 273-uoju Konstantinopolio patriarchu.

Patriarcho Baltramiejaus I ekumeninės nuostatas rodo ir tai, kad 1975-1984 metais jis buvo Pasaulio Bažnyčių tarybos (vieni jancios daugiau nei du šimtus protestantų ir stačiatikių Bažnyčių) "Tikėjimo ir tvarkos" komisijos nariu, taip pat atstovavo Ekumeniniui patriarchatui daugelyje tarpažyntinių susitikimų. 1989, 1990 ir 1991 metais jis vadovavo Konstantinopolio patriarchato delegacijai, vykusiai į Romą apaštalų šv.Petro ir šv.Pauliaus šventės proga. (I šią Romos globėjų šventę kasmet atvyksta patriarchato atstovai, panašiai kaip Katalikų Bažnyčios atstovai kasmet vyksta į Konstantinopolio globėjo apašalo šv.Andriejus šventę.) Galima taip pat pažymeti, kad patriarchas Baltramiejus I paraše 1994 metų Didžiojo penktadienio maldu ir meditacijų tekstus popiežiaus Jono Pauliaus II vadovaujamai Kryžiaus Kelio procesijai Romos Koliziejuje.

Kelias į suartėjimą

Dar prie Konstantinopolio vizitą į Vatikaną paskelbtoje savo ekumeninėje enciklikoje "Ut Unum Sint" popiežius Jonas Paulius II minėtają Balamando deklaraciją pavadino "dideliu žingsniu į priekį", kartu pridurdamas, jog pakartumo ir tarpusavio pripažinimo neužtenka, kad krikščionių vienybė bus pasiekta tik tuomet, kai visi krikščionys galės kartu prie vieno altoriaus koncelebruoti Eucharistiją. Tą kaip tik padarė Stačiatikių Bažnyčiai atstovavę Konstantinopolio patriarchas Baltramiejus I ir Katalikų Bažnyčios galva popiežius Jonas Paulius II apaštalų šv.Petro ir šv.Pauliaus šventės dieną. Tačiau tai dar ne viskas. Dar vyksta didžiuliai pasitarimai buvusioje Jugoslavijoje tarp serbų stačiatikių ir kroatų katalikų. Neišspresta ir unitų (Rytų apeigų katalikų) Bažnyčios klausimas šalyse, kur vyrauja Stačiatikių Bažnyčia. Didžiausios Stačiatikių Bažnyčios- Maskvos patriarchato vadovybė katalikų struktūrų atkūrimą Rusijoje laiko griaunantia stačiatikybę. Todėl popiežiu Jonui Paului II ir patriarchui Baltramiejui I buvo apie ką daug pakalbėti susitikimo Romoje metu.

Edvardas ŠUKŽDA

Susitikimai po tūkstančio metų

Konstantinopolio patriarchas vėl lankosi pas Popiežiu

Iš paskutinių krikščioniško pasaulio įvykių, turinčių didelę reikšmę ateicių, yra du- Konstantinopolio stačiatikių patriarcho Baltramiejaus I vizitas į Vatikaną ir popiežiaus Jono Pauliaus II vizitai į Čekiją bei Slovakiją. Pirmasis iš jų svarbus santykių tarp katalikų ir stačiatikių gerinimui, antrasis- dialogo tarp katalikų ir protestantų gilinimui. Abu šie įvykiai- tarsi nesenai popiežiaus Jono Pauliaus II paskelbtos ekumeninės enciklikos "Ut Unum Sint" praktinis įgyvendinimas. Šikart prisiminsime pirmąjį įvykį- Konstantinopolio patriarcho Baltramiejaus I vizitą į Vatikaną.

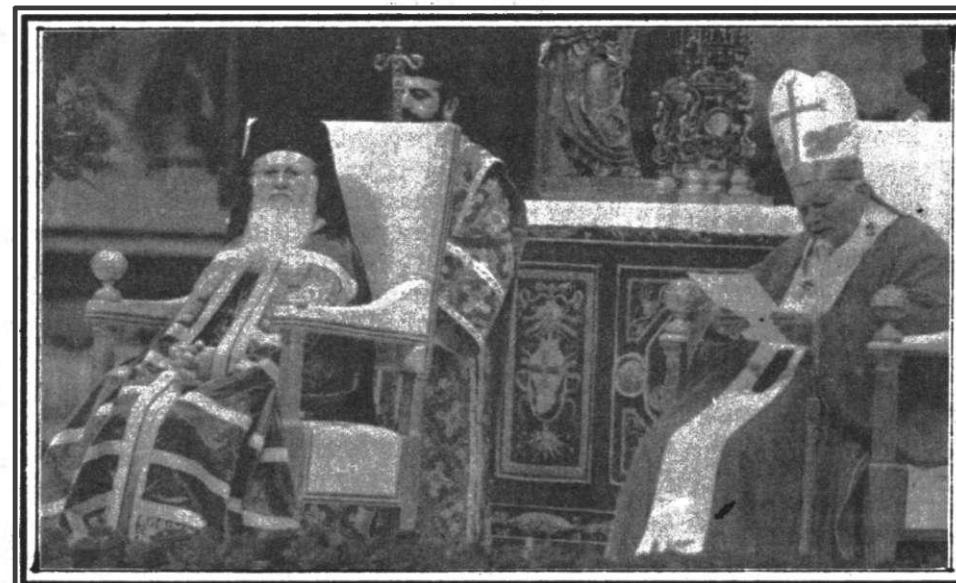
mo. Juk broliai naudojasi tos pačios malonės dovanomis ir jaučia paslaptingą Viešpaties artumą. "Kur du ar trys susirinkę mano vardu, ten ir aš esu jų tarpė." Jūsų asmenyje, Šventenybe, ir sveikindamas Jūsų palyda, kalbėjo Popiežius, trokštū pasveikinti patriarchato Šventajį Sinodą ir viso pasaulio stačiatikius (...).

Kartu artinamės prie 2000-ųjų metų didžiojo krikščionybės jubiliejaus, kuri norėtume šventi dar labiau suartėjimą. Todėl manau, kad dabartinis mūsų susitikimas yra Dievo palaimintas (...)."

Po privataus pokalbio su Popiežiumi Konstantinopolio patriarchas Baltramiejus I su palyda Santa Maria in Traste-

joje kalbėjo apie abiejų Bažnyčių vienybės reikšmę: "Dievui padedant po daugelio tarpusavio skriaudų ir pažeminių pagaliau pasiekėme tikrojo apaštalinio samoningumo brandumą. Šiandien jau kalbame ne apie asmenų, bet apie tarmybų primatą. Šiandien pagaliau suvokėme, ką turime daryti, kad mūsų veikimas būtų naudingas žmonėms ir patikytų Dievui. Tačiau, kad būtų pasiekta visiška vienybė, mūsų Bažnyčių ganytajai ir tikintieji dar turi atlikti sažinės ataskaitą. Ne stengtis įrodyti, kas klydo pirmas ir kas labiau klydo, bet nuoširdžiai vieni kitiems ir Dievui išpažinti kaltę bei prašyti vieni kitų ir Dievo atleidimo..."

Savo pasakytoje homilijoje popiežius

vere bazilikoje susitiko su jaunimu. "Esate Bažnyčios vaikai, - i susirinkusius jaunuolius kreipėsi patriarchas Baltramiejus I. Suprantame, kaip sunku šiandien būti jaunu ir kartu būti krikščioniui. Europa, žengdama antrojo tūkstantmečio pabaigos link, turėtų būti tikrai krikščioniškas žemynas. Deja, kaip tik iš Europos yra kilę pikčiausi Kristaus priešai ir aršiausiai Dievo vaikų persekiotojai. Tai liudija ir besibaigiantis dabartinis šimtmetis..."

Po susitikimo su jaunimu patriarchas apsilankė Šv.Egidiu jaus bendruomenės centre. Primename, kad būtent Konstantinopolio patriarchas oficialiai iškėlė Šv.Egidiu jaus bendruomenės kandidatūrą šiu metų Nobelio taikos premijai už jas pastangas tarptautinės taikos labui.

Kitą dieną patriarchas Baltramiejus I ir jų lydintys asmenys lankėsi Šv.Jono bazilikoje Laterane, šalia esančiame Popiežiškaame Laterano universitete, Turkių ambasadoje prie Šventojo Sosto, Popiežiškojoje prancūzų seminarijoje, kur

Jonas Paulius II pirmiausia pažymėjo, kad apaštalai šv.Petas ir šv.Andriejus Romos Bažnyčios ir Konstantinopolio Bažnyčios globėjai buvo broliai, to paties tévo sūnūs. Kalbėdamas apie abiejų Bažnyčių santykius, Popiežius paliečia dvi nesutarimų priežastis: vadinančią filiokve formulę apie Šventąją Dvasią ir šv.Petro ipėdilio primatą. Abu nesutarimai atsirado ne dėl išpažystamo tikėjimo skirtumų, bet dėl interpretacijos. Šventasis Tėvas pažymėjo, kad Romos Bažnyčia yra pasiryžusi visiškai išspręsti jau nebeegzistuojantį, bet formaliai dar nesureguliuotą tikėjimo išpažinimo žodžio apie Šventąją Dvasią klausimą.

Kartu sukalbėtas "Credo" tartum patvirtino šiuos žodžius. Jonas Paulius II ir Baltramiejus I po homilijos abu graikiškai sukalbėjo Nikėjos ir Konstantinopolio Susirinkimą patvirtintą "Tikėjimo išpažinimą" taip, kaip jis kalbamas Stačiatikių Bažnyčioje.

Kitą dieną, penktadienį, Baltramie-

Kačerginės partizanas

Zigmas Grikietis gimė 1919m. Kačerginėje, žvejo šeimoje. Tėvai turėjo apie lha žemės. Šeimą augo 4 vaikai. Šeimą maitino Nemunas. Bais gės pradinę mokyklą. Zigmas padėjo tėvui žvejoti.

Per 1941m. rinkimus, naktį į Grikiečių namus išsiveržė sovietų aktyvistai su urna ir reikalavo balsuoti. Tėvas pasakė: "Aš už bolševikus nebalusuosiu". 1944m. liepos 18d. Grikiečių šeima pasitraukė į Vakarus, bijojo sugrižančių okupantų iš Rytų. Dvi seserys atsidūrė Magdeburge, Zigmas-Hamburge, o Albinas liko su tėvais netoli Prahos. Albinas pateko į žandarams į rankas, buvo labai sumuštas. Frontui artėjant, traukėsi su kitais pabėgėliais, bet pakeliui mirė. Tėvams nepavyko sužinoti, kur jis palaidotas.

Zigmas 1945m. rugpjūčio mén. gržo į Lietuvą ir nuėjo pas tėvus, kurie buvo apsigyvenę Krušinsku k. Mat gržusiams tėvams neleido gyventi Kačerginėje, savo namuose: ten gyveno svetimi, bet sovietams lojaliūs žmonės.

Zigmas netrukus išejo į mišką pas partizanus. Jo slapyvardis buvo Varnas. Jis priklausė "Tauro" apygardos Birutės pulkui, partizanavo Kazlų Rūdos miškuose, prie Agurkiškių. Zigmo pusserė Krušinskuose kepdavo partizanams duoną.

1946m. kovo 25 dieną stribams apsupus Slavinsko sodybą Gaižėnuose, žuvo Zenas Kavaliauskas ir Vincas Baltrušonis. Iš apsupimo išbėgo Zigmas Grikietis, Povilas Pečialaitis, Antanas Pažėra, Ksaveras Gylys ir Juozas Vilimas.

Zigmas buvo sužeistas, bet pagijęs vėl partizanavo.

1946m. birželio 10-20d. mišką prie Agurkiškių "Šukavo" stribai ir įgulos kareivai

žuvo daug partizanų, tarp jų ir Zigmas.

Apie Zigmo mirtį sužinojo jo sesuo Ada, raiste uogaudama, kur sutiko 4 partizanus, tarp jų ir partizaną Juozą Vilimą. Po 3 dienų partizanai nuėjo į tą vietą, bet Zigmo nerado. Niekas nežino, kur yra Zigmo kapas.

Grikiečius be paliovos persekiojo saugumiečiai. 1947m. gegužės mén. pabaigoje jie susidėjo savo daiktus į valtį ir išplaukė į Ilguvą. 1948m. prasidėjus trėmimams, pas Grikiečius

ėmė lankytis stribai. Rugpjūčio mén. jie vėl išplaukė dviem valtimis. Apsistojo už Smalininkų, ties Kalveliais, kitoje Nemuno pusėje. Iš karklų pasistatė būdą ir gyveno iki žemos. Žiema gyveno pas Jankevičius Kalvelių kaimine. Buvo pasiekę net ir Rusnę. Stalinui mirus, buvo lengviau. 1957m. balandžio 2d. gržo į Kačerginę. Jų name buvo vienas laisvas kambarys, bet ir šioji jiems neatidavė, sakydami, kad jie - "banditų" šeima. Grikiečiai vis tiek susinešė savo daiktus į tą kambarį. Iškvies ta milicia išmetė jų daiktus. Grikiečiai nepabūgo vėl iškraustė ir liko gyventi savo namuose.

Taip buvo persekiojama Grikiečių šeima. Tėvai mirė, taip ir nesužinoję, kur palaidotas Zigmas.

Tėvynės Sajungos Kačerginės moterų klubo rūpestriu 1994 08 21 buvo pašventintas paminklas žuvusiems už Lietuvos laisvę. Tarp 10 paminkliniame akmenyje išrašytų žuvusių partizanų ir Zigmo Grikiečio pavidė. Čia nuolat žydi gėlės, dega žvakutės. Žmonės dažnai sustoja į nulenka galvą, pagerbdami žuvius Lietuvos didvyrius.

Leokodija PAŠKŪNIENĖ

Kačerginė

Juozas LATOŽA

Grįžau, kad liudyčiau

Tėsinys. Pradžia Nr. 20

Mirties saloje

Tu pačių 1941-ųjų metų rudenį, jau prasidėjus šalčiam, mus- lietuvius, latvius- vežė į Šiaurę- į Čeliabinską. Tada mums niekas nesakė (ir mes nežinojome), kur atvežė: ar į Čeliabinską, ar į Petropavlovską? Po daugelio metų perskaičiau laikraštį, kad Čeliabinske suradė daug duobių su daugybės žmonių palaikais, tai man dingtelėjo, kad būtent ten ir yra vių išmarintų mūsų ešelonų lietuvių ir latvių kapai.. Naivuolis Nepagalvojau tada apie tai, kad visos Rusijos- Sibiro platybės yra ištisi išžudyti, išmarintu žmonių kapinynai!

Nuo stoties iki kalėjimo ten reikėjo eiti 5 kilometrus. Tik 1942 metų pavasarį pamatėme, kad kalėjimą lanku juosia upė; kai jis ištvinsta, kalėjimas lieka tarytum saloje.. Dabar, susipažinęs su kitu ten buvusių pasažorimais, išsitikinau, kad tai buvo Petropavlovskas.

Taigi Petropavlovskan. Į vagoną patekau su latviais, buvau vienas lietuvis. Kelionė buvo

sunki. Vagonai nekūrenami, šalta, tamsu. Likome gyvi todėl, kad grupelėmis stati, apskabinę glaudėmės prie viens kito ir trypčiojome. Vienas neišbūtum-neištvertum. Kai įgrūdo į vagoną, buvo tamsu; aš be kepurės, plonu vasariniu kostiumeliu susirietės atsitūpiau kamputyje. Kai akys apsiprato, pamačiau, kad vyrai į krūvą susikabinę ginasi nuo šalčio. Prisiglaudžiau prie jų ir aš. Atvežė į išlaipinėja jau ne visus, kuriuos į Solilecką buvo atvežę. Į tą etapą pateko plk. A.Plechavičius, jo brolis Kazimieras, inspektorius Česna, Jucius, Buiko...

Iš stoties varė į kalėjimą kareivai su šautuvais ir su gauja šunų. Buvom jau Solilecke iš bando per tuos mėnesius nusilpę, o dar po tokios kelionės šaltyje diena- naktis... dar diena ir naktis- jau ne visi galėjo paeiti. Toks Buiko, agronomas, buvo atvykęs į Raseinius iš Lenkijos savo mamos aplankytis- storas jau apysenis, kultūringas žmogus. Jis Raseiniuose mūsų kamerone buvo. Sunkiai bepareidamas jis kolonoje atsiliko, o paskui ir parkrito ant sušalusio kelio. Jis

apniko draskyti šunys. Aš dar atsigrižau: jis gulėjo, susmukęs, šunu rujos draskomas. Po to mūsų vagone užtroškusio panevėžičio savanorio jis buvo pirmasis, kurio mirtį man teko matyti.

Pats kalėjimas senas, dar Je-katerinos statytas, apleistas, be langų- jų angos lentomis užkalinėtos. Krošnių kamerose nebuvovo, grindys- sušalės purvas. Atvedę išakė gultis ant sušalusios žemės. Du vyrukai pradėjo prasitti šiaudų, tai juos išvedė į koridorius ir mušė tol, kol tų šiaudų jau nebenorejo. Man pirmą naktį teko nakvoti karceryje, ne už bausmę, o šiaip ten uždarė. Vėliau sužinojau, kad į tą karcery pakliuvę daugiau kaip du mėnesius neišgyvena: išinsta ir miršta. Tame karceryje grotuota skylė viršuje ir skylė su geležinėmis pertvaromis apačioje, nuolat traukia skersvėjis. Pastato išrengta, basą ant tos skylių, tai žmogus, su šalčiu kovodamas juda, šokinėja, kol jėgos išsenka... O nugriuvusį, leisgyvį užpuola žiurkės; pirmiausia nagraužia ausis, nosi... Vienas mūsų iš karcero išejo žiurkiu neapgraužtas, bet po dviejų savai-

Sunkios jaunystės akimirkos

Gegužės mén. gavau įdomų Aldonos Baranauskaitės-Bačiulienei iš N.Akmenės laišką. Ji rašo apie Se-deikių pradinę mokyklą Pelyšų dvare. Šimonių gироje slapstesi Algimanto apygardos Kęstučio rinktinė ir kitos partizanų grupuotės. Daug ap linkinių mokyklų mokytojų žuvo, už ryšius su partizanais pateko į konklagerius. 1949m. žuvo Svėdasų valsčiaus Pauriškių pradinės mokyklos vedėja Vlada Vizbarienė-Gražina, Nemiejinės Mokytojas, Zuzana Railaitė-Lakštingala, mokytojavusi Sedeikiuose, Birutė Kiaulevičiūtė-Neužmirštuolė, mokytojavusi Androniškyje ir daug kitų.

1945-1947m. daug Panevėžio mokytojų seminarijos auklėtiniai pateko į lagerius arba žuvo.

A.Baranauskaitė-Bačiuliene rašo, kad jos tėvas Kazys Baranauskas dirbo Švenčionių apsk. policijos nuovados viršininku. Ji su broliu Alfredu mokėsi, o mama mokytojavo Sedeikių pradinėje mokykloje. Lietuvą okupavus antrą kartą, tėvas slapstesi Švenčionių miškuose. Paskutinių sykų juos aplankė Pelyšų dvare, norėdamas atsisveikinti su šeima. Po to jo niekas nebematė.

Šeimą ėmė lankytis Viešintų ir Kupiškio skrebai ir enkavedistai. Vėl 1946m. sausio 11d. vakarą mokytojų Oną Baranauskienę nužudė jos namuose Pelyšų dvare, kuriame buvo ir mokykla. Išveržę enkavedistai reikalavo pasakyti, kur vyras ir sūnus, iškrėtė visus pašalius. Numetė nuo sienos kryžių, sutrypė jų purvinais batais. Brolis tada mokėsi Panevėžio mokytojų seminarijoje ir namie jo nebuvo. Nušovę motiną, išejo. Mergaitė, pamačiusi kraujais

Antanas SIMENAS

Panevėžys

vokiečiams- kad pats save ne-nušovė. Mano angliskas kostiumėlis jau buvo gerokai suvoliotas, bet jam patiko. Susimainėm.

Jis man atidavė savo kareivišką aprangą: batus, kelnes, palaidinė ir milinė; jam atidaviau kostiumą ir batelius. Kareivį kažkur pakely išlaipino, o ta jomilinė man labai labai praverė, galima sakyti, išgelbėjo gyvybę. Jei į Petropavlovską būčiau patekėsu savuoju kostiumeliu, tikrai būčiau neišlaikęs. Argi tai ne stebuklas? Į tą milinę susisupęs, jau galėjau priespeigus spyriotis.

Sugulėme greta su pulkininku A.Plechavičiumi. Jis turėjo maišelį, tai, sugulus ant žemės, galėjau galvą priglausti. Jo brolis pateko į kitą kamerą be šiltų drabužių, be palto- visa tai liko pas pulkininką. Kai paprašė prižiūrėtojo, kad broliui perduotu, tas atrėžė: "Nelziai.." O kai jo brolis Kazimieras nuo šalčio mirė, jis užkasęs atėjo, pasakė "davaj" ir iš pulkininko paltą atėmė. Taip komunistų "moralė" leido šetoniskai tyčiotis iš betesių, be jėgių žmonių.

(Bd)

Po 1940m. birželio 15-osios okupacijos įvykiai Lietuvoje plėtojosi tikrai "stachanovietiškai". Vadinamoji liaudies vystavėlė jau liepos 6d. paskelbė Liaudies Seimo rinkimus, o kitą dieną buvo paskelbtas ir rinkimų įstatymas. Neprae jūnė dešimčiai dienų, liepos 14-15d., įvyko ir to "liaudiško" seimo "rinkimai", o liepos 21d. įvyko ir pirmasis naujas "išrinkto" organo posėdis.

Vadinamųjų rinkimų spektakli gaučių pragariškas propagandinis triukšmas, siekiant demaskuoti "liaudies priešus". Dėl viso pikto prieš pat rinkimus, liepos 11-14d., vyko masiniai areštai. Areštuoja ir nedelsiant išvežta į Stalino gulagus daugiau kaip du tūkstančiai žmonių vienuomenės ir Neprisklausomos Lietuvos valdžios veikėjų. Beveik visi, jie per pirmuosius dvejus metus buvo nužudyti. Įdomu, kad pirmajame priešrinkiminiam atsišaukime dar nė žodeliu neužsiminta apie Lietuvos stojimą į Sovietų sąjungą, o akcentuojama tik "tvirta ir nepalaužama draugystė" su Maskva. Tad visu greičiu forsuojama Lietuvos inkorporacija dar nebuvu afišuojama. Tačiau, kaip prisimena dar likę gyvi tų metų liudytėjai, liepos 7d. Vilniuje, Lukoškio aikštėje įvykusiam renginį pirmą kartą buvo viešai iškeltas plakatas: "Tegyvuoja Lietuva - 13-oji Sovietų respublika!"

Liepos 14d., praėjus lygiai mėnesiui po sovietų ultimatumo, įvykė rinkimai į Liaudies seimą. Visose rinkimų apygardose buvo pasiūlyta tik po vieną kandidatą. Todėl absurdžiai skambėjo pagrindinis rinkiminis lozungas, kuriuo buvo apklijuotos visas tvoros: "Né vieno balso liaudies priešams". Tai buvo visiškas absurdas, nes jokių kitų kandidatų, išskyrus tuos, kuriuos pristatė "Lietuvos darbo sąjunga", išvis nebuvu.

Tikslos buvo vienas- priversti žmones ateiti balsuoti. Nedalyvavimas rinkimuose traktuotas kaip parama "liaudies priešams". Balsuojant piliečių pasuo-

Po 55 metų Gėdos ir pažeminimo vasara

se buvo įrašoma: "LS- 1940".

Liepos 16d. Vyriausioji rinkimų komisija paskelbė "džiugią žinią", kad "uz" balsavo beveik šimtas procentų Lietuvos piliečių. Beje, kai kur stachanoviečiai persistengė- buvo apylinkių, kur balsavo net 120-130 proc.

Pasak buvusių to apverktino seimo deputatų dr.A.Garmaus ir rašytojo L.Dovydenė, visus kandidatus į seimą kruopščiai atrinko pats Dekanozovas, aišku, stropiai padedamas Sniečkaus, Gedvilo, Venclovos, Cvirkos ir kitų kolaborantų, kuriuos dabartinė mūsų valdžia vadina šauniais vyrais, daug nuveikusiais tautos gerovei. A.Garmus rašė, kad jis po rinkimų pasakes Dekanozovui jokiu būdu nebalsuosias už Lietuvos prisijungimą prie Sovietų sąjungos. O Dekanozovas atrežė: "Ar taip? Labai gaila, kad aš apsirikau su pasiūlyta man jūsų kandidatūra! Tik paméginkit! Mes turime pakankamai priemonių priversti daryti taip, kaip mes norime!"

Apie liepos 21-ąją, tą dieną, kai buvo stūvaidintas Lietuvos įstojimo į Sovietų sąjungą spektaklis, daktaras A.Garmus pasakoja: "Visas teatras buvo paverstas lyg į kokį balaganinį cirką. Visur pilna raudonų plakatų, ant kurių didžiausiomis raidėmis išrašinėti "liepsningi" sveikinimai "draugui Stalinui", ir kitų panasių bolševikinės propagandos atributų. Pagaliau sėdame į vietas. Dauguma provincijos apygardų atstovų į tokį teatrą atvykę pirmą kartą: nežino, pro kur jėti, kur ir ką čia reikės daryti. Visas tas triukšmas, gausybė žmonių, tos cirkiš-

kos dekoracijos dar labiau juos prislegia, padaro dar nedrąsesnius. Susėda visi atstovai. Teatro parteris, be seimo narų, dar buvo pilnas "kvietinės" publicos: kompartiečių, komjaunuolių, čekistų, šnipų. Mes, seimo atstovai, iš visų puisių buvome apsupti čekistų..."

Ką jau čia bepridursi... Tokie dalykai

"Saulės nešėjai". J.Paleckis, G.Dekanozovas ir gen. V. Vitkauskas

daugeliui žinomi, nes vyko ne tik 1940, bet ir iki pat 1990 metų. Juk visi pamena, kaip bet kuriuose sovietiniuose rinkimuose kiekvienoje apylinkėje sėdėjo kagebistai ir idėmai sekė- gal koks nauvuolis užėis į "slaptojo balsavimo" kabinių. Dar palyginti neseniai, 1975m., vienas iš 1940m. Stalino saulės nešėjų Motiejus Šumauskas- raše, kaip Maskvoje jie buvo šauniai sutikti- juos teikesi priimti net pats draugas Stalinas. "Neišdildomą išpūdį visiems mums padarė Tarybų sąjungos vadovų priėmimas Kremliaje. Mus pristatė draugui J.Stalinui, kuris prie kiekvieno priėjo, paspaudė ranką, klausinėjo apie darbą, apie veiklą

buržuazijos valdymo metais. Paskui su mumis kalbėjosi V.Molotovas, N.Švernikas, M.Kalininas. Tarybų šalies vadovai atidžiai klausėsi mūsų pasakojimo apie krašto istoriją, apie mūsų socialistinės statybos planus". Bet juokingiausiai, tiesiog anekdotiškai skamba M.Šumausko pasakojimo tēsinys, kaip "saulės nešėjai" buvo nuvesti į Lenino mauzoliejų: "Ne-kantraudami laukėme tos valandos. Pagaliau sulaukėme. Nuėj į brangiausią kiekvienam tarybiniam žmogui vietą, tylos minute pagerbėme šviesų didžiojo revoliucijos vado atminimą. Išairios mintys užplūdo tuo momentu, visi labai jaudinomės. Pakėliau galvą ir pamačiau kaip Pranui Zibertui per veidą nuriedėjo ašara. Grįžome tylus, susikaupę, iki pat viešbučio niekas neištarė žodžio. Šis apsilankymas ypač pa-veikė Liudą Adomauską, kuris buvo labai jautrios širdies žmogus. Po pietų dar turėjome aplankyti viena Maskvos įmonę. Paskirtą valandą trūko tik Adomauską. Žmonami, koks jis punktualus, visi stebėjomės. Nusprendėme, kad reikia draugą pašaukti. Nuėjės pasibeldžiau, pravėrė duris ir pamačiau tokį vaizdą: giliai susimastę, ašarų pilnomis akimis Adomauskas sėdėjo ant lovos krašto.

-Kas atsitiko? Mes jūsų laukiai- paklausiau.

-Dar vis negaliu atsigauti po apsilankymo Mauzoliejuje (Šumauskas ši žodi raše didžiaja raide). Atsiprašyk už mane draugus, nes išvykoje negalėsiu dalyvauti, drebančiu balsu atsakė Adomauskas ir nuleido galvą...

Tai štai, kokie jausmai buvo užplūdė "saulės nešėjus", vos tik įkalus pasuktinę vinį į Lietuvos valstybės karstą. Kažin, ar daug kuo skiriasi dabar valdžioje sėdintys tos pačios partijos vaikai ir anūkai. Sprendžiant iš darbų ir kalbų- ne per daugiausia.

Jozas ŽVIRBLIS

Maskva ašaromis netiki

Minsko radijas pranešė, kad šiominis dienomis Baltarusijos prezidentas Aleksandras Lukašenka pasirašys įsaką, kuriuo net keturis kartus bus padidintos kainos už komunalinius patarnavimus. Tačiau didžiausią nepasitenkinimą sukels prezidento nutarimas beveik visiškai apkarpysti ar panaikinti įvairias lengvatas, kuriomis Baltarusijoje naujodasi kone du trečdaliai gyventojų. Kaip ir mūsiškis prezidentas, prieš rinkimus žadėjęs "darbo liaudžiai" krūvas kombikormo ir šlapdešrės, taip ir A.Lukašenka labai greitai pamiršo priešrinkiminius pažadus. Buvo sovchozo direktorių ir armijos politrukas negalėjo pasiegti kitaip, nes meluoti ir žadeti išmokytas nuo ankstyvos jaunystės, kaip ir kiti nomenklaturininkai. Deja, A.Lukašenka nepadėjo ir jo veržimasis į Rusijos glėbi.

Nuo birželio pradžios Maskva smarkiai sumažino dujų tiekimą Baltarusijai- nuo 20 mln. kub. metrų dujų per parą iki 8,5 mln. Stengdamasis kaip nors aprūpinti elektrines ir kitus komunalinius objektus kuru, Baltarusijos valdžia įsakė naudoti rezerves kuro atsargas, kurios buvo sukauptos žiemai. "Postfactum" agentūros duomenimis vien per pirmąsias birželio mėn. 20 die-

nų jau buvo sunaudota 20 tūkst. tonų rezervinio kuro.

Baltarusija vėl faktiškai (jei ne juridiškai) jau yra Rusijos Federacijos dalis. Kaip raše Pasaulio politikos instituto Niujorkė leidžiamas žurnalas "World Policy Journal", neturėdamas savo užsienio politikos ir nuolankiausiai prašydamasis į rublio zoną, Minskas prasčiausiai vaidina regioninės administracijos vaidmenį, štampuodamas jau Maskvoje priimtus sprendimus.

Nukentėjusi nuo subyrėjimo Rusija, kurios ekonomika, atrodė, nesulaikomai smunka, tarsi neturėjo nei valios, nei jėgų priešintis Vakaru nuomonei dėl to, kas jai gerai. Išorinis išpūdis buvo toks, tarsi Rusija norėjo tapti jaunesniaja Jungtinė Valstijų partnerė. Tačiau iš tiesų toliau veikė tradicinė Rusijos (sovietinės) užsienio ir saugumo politikos dinamika. Nesvarbu, kokią Rusijos užsienio politiką įsivaizdavo prezidentas B.Jelcinas ir jo užsienio reikalų ministras A.Kozyrevas, nes vadinosios jėgos mi-

nisterijos gynybos, saugumo ir vidaus reikalų turėjo ir turi visai kitą Rusijos vienos pasaulyje planą. Tai akivaizdžiai matyti stebint A.Lukašenkos ir Baltarusijos valdžios veiklą, kur ta politika labiausiai pasireiškia.

Vis labiau aiškėja, kad "komunizmo draustinis" (taip tebevardinama Baltarusija) tapo rusų generalitetu megstamiausia vieta. Iš čia, Rusijos karinės hierarchijos nuomone, ir bus pradėtas 25 milionų ruskalbių "gynimas" kaimyninėse, o ypač Baltijos, Šalyse. Atseit "sovinistiškai" nusiteikusiose šiose valstybėse tik Baltarusijoje esanti armija turi būti Baltijos šalyse gyvenančių rusų teisių bei privilegių garantas ir gynėjas. Kalbant apie tolimesnius tikslus, aišku, kad Rusijos karinio elito atstovai jokiu būdu nesusitaikė su imperijos praradimu.

Vadinamoji "demokratinė" politika dabar neabejotinai nustumama į antrąjį planą, o jos vietą ir ekonomikos, ir politikos srityje užima aršus nacionalistinis pozūris "Rusija aukščiau už viską". Maskva jau laikosi "realios politikos" kurso ir santykius su naujomis nepriklausomomis valstybėmis grindžia savo interesais, kurie jai yra aukščiau už tarptautinę teisę.

Todėl visiškai nesuprantamas mūsų užsienio politikos vairininkų Paleckio ar Gylio džiugavimas, kai koks nors Minsko emiras teikiasi apsilankytai Vilniuje. Negi iš tiesų minėtieji draugai mano, kad Baltarusija nepriklausoma valstybė.

Petras KATINAS

J.Gaidaras ieško draugu

Buvęs Rusijos premjeras, o dabar "Demokratinės Rusijos" judėjimo vadovas Jędras Gaidaras tris dienas viešėjo Estijoje. Jis susitiko su įvairiu Estijos partiju ir vyriausybės atstovais. Buvo pasirašyti susitarimai dėl Estijos partijų ir "Demokratinės Rusijos" bendradarbiavimo. Maskvos apžvalgininkai telgi, kad J.Gaidaras nenumato apsilankytį Lietuvoje, nes puikiai žino, kokio plauko žmonės dabar sėdi Lietuvos valdžioje. Jau greičiau atvyks koks nors Žirinovskis ar naujų komunistų lyderis Ziu-ganovas. Juk kartą "neiššiaudė jusio principu" Seimo nario M.Stakvilevičiaus kvietimu Vilniuje jau lankėsi Valstybės Dūmos delegacija, kurioje buvo ir Žirinovskininkų, ir komunistų atstovų. Ką gi, suprantama- svi važinėja pas savus.

Karolis VAICEKAUSKAS

1995m. liepa

TREMINTINYS

Nr. 26 (167)

7

Partijos rašytojų atradimai

Valstybės Galva savo kalboje per televiziją padarė tikrai istorinį Gine- so rekordų knygos vertą atradimą, teigdamas, kad žodis "kolaborantas" yra geras žodis. Mat partijos tūzai kolaboravo, Lietuvoje tiesdami kelius, statydami fabrikus; jie gynė lietuvių kalbą ir kultūrą bei kolaboruodami nuveikė daugybę naudingų darbų Lietuvos liaudžiai. Todėl esą nereikia piktintis, kad jems (kaip vienai "lietuvių kalbos gynėjai" L.Diržinskaitei-Piliušenko) skiriama valstybinės pensijos. O dėl lietuvių kalbos saugojimo, tai negi nežinome, kad net atokiausiai rajone visi partiniai dokumentai buvo rašomi rusų kalba, o kalbėti lietuviškai partinių būonų suėjimose, plenumuose buvo tiesiog nepadoru. Gerai pamenu, kaip Atgimimo pradžioje Lietuvoje viešint Gorbačiovo emisariu Sliukovui, ištijo prezidiume sedinčių "liaudies geradarių" veidai, kai tuometinis Jonavos raj. kolchozo pirmininkas Vaclovas Lapė kreipėsi į susirinkusius lietuviškai. Neregėtas ižūlumas Užtat ir dabar partijos bičuliai taip zoologiskai neapkenčia šio žmogaus.

O "partijos rašytojas" (anot "Lietuvos rytų" redaktoriaus pavaduotojo R.Valatkos) Gediminas Kirkilas buvusio partijos organo "Dienos" 145nr. laibai pasipiktino opozicijos pateiktu įstatymu "Dėl okupacijų padarinių Lietuvai" ir jos gyventojams įvertinimo bei teisingumo atstatymo". Šio įstatymo projekto tikslas- įvertinti 1940-1990m. Lietuvos okupacijų ir okupacines 1990-1993m. Rusios kariuomenės padarinius, numatyti priemones jiems likviduoti ir atkurti istorinį teisingumą. Projekte buvo siūloma prie pagrindinių okupantų talkininkų priskirti NKVD, MGB, KGB narius bei Lietuvos komunistų partijos ir komjaunimo centro komitetų narius ir pirminiu partinių organizacijų sekretorius. Nereikia ir sakyti, kaip didžiai pasipiktino valdančioji DDP dauguma. Juk baisu ir pagalvoti, kad didžiosios frakcijos grietinėlė atsidurtų Lukiskėse. O ir pats prezidentas, kaip buvęs LKP CK sekretorius, turėtų pasiekti vėles kitur. Prie šio choro, be tikruju leniniečių, prisi jungė ir "disidentas bei rezistentas" A.Bendinskas. Pastarasis dabar lenktyniauja su žinomu

"Šmaikštuoliu" A.Albertynu, dažnai smagiai pašlovinančiu partiją ar pasmerkinčiu "landsbergistus" ir "vagnorininkus", "sužlugdžiusius" klestėjusį socializmo rojų Lietuvos. Tačiau juos visus nurungė minėtame straipsnyje G.Kirkilas: "Tačiau gržkime prie "okupantų talkininkų". Iš tiesų būtų ką veikti šio įstatymo vykdymo atvejams, nes juk tik pastaraisiais metais LKP buvo apie 20 tūkst. partinių organizacijų (taigi tiek pat ir sekretorių), o komjaunimo organizacijų apie 100 tūkst. O jeigu suskaiciuotume per visus penkiolika metų, tai, ko gero, šeit, kad komjaunimo bei partijos organizacijos sekretoriais ir CK nariai pabuvavo didesnė dalis Lietuvos gyventojų". Isimagine tėsiai toliai: "Sintai, tūkstančiai partorgų, komsorgų, direktorių, vadovų, ministrių tais laikais dirbo, kurių issaugojo kultūrą, kalbą, pagaliau Lietuvą". Mat kaip nei daugiau, nei mažiau issaugojo. Dievuli brangus, negalėtum žmogus patikėti, kad pentaisias Nepriklausomybės metais "dienraštyje Lietuvai" ne kažoks jendinstveninkas, o aukštasis valdžios žmogus skelbia tokias "istorines tezes".

Na, o prezidentas dar kartą parodė, kieno interesus gina. Mindaugo karūnavimo- Valstybės dienos išvakarėse paleido iš kalėjimo garsųj buvusio DOSAAF vadų generolą Giniutį Taurinskį. Valstybės dieną paleidžiamas tas, kuris valstybę griožė. Niekas nebenustebė, jeigu ir Valera Ivanovas, taip gražiai paties A.Sleževičius pamalonintas, vieną gražią dieną taptu premjero ar kokia ministro patarėju, kaip jau tapo ne vienas KGB ar centro komiteto veikėjas. Todėl būtų neatsakinė sakyti, kad vyksta komunistinių laikų restauracija. Ji jau įvyko.

P.S. Beje, minint Mindaugo karūnavimo- Valstybės dieną, Prezidentas pasirodė esas ne tik sumanus tarptautinių žodžių aiškintojas, bet ir istorijos žinovas. Jis girdint visai Lietuvai ir Latvijos prezidentui G.Ulmaniui bei kitims aukštiems svečiams pasakė, kad kunigaikščiui GEDIMINUI 1253m. liepos 6d. buvo uždėtas karaliaus vainikas...

Karois VAICEKAUSKAS

Savi buriasi ir poteriauja

Liepos 3d. vakarą nustebino kilimais išpuošta Kauno šv. Mykolo Arkangelo (Igulos) bažnyčia ir labai susijaudinęs jos klebonas Ričardas Mikutavičius. Cia pat vaikštinėjo orus tėvas Stanislovas. Netrukus pasirodė ir Jo Ekselencija A.Brazauskas su žmona. Buvo paminėtas Prezidento sesers mirties "keturnedėlis". Beje, "Dienai" paminėjo savo metines. Kun.R.Mikutavičiaus nuomone, "Dienai" tapsianti Lietuvos žurnalistikos flagmanu, o tėvas Stanislovas, nuolatinis šio laikraščio bendradarbis, ta proga net specialų pamokslą paraše, papuošta Šventojo Rašto citatomis. Ką gi, ne be reikalo sakoma, kad nežinomi Viešpaties keliai.

Minėtasis kun.R.Mikutavičius su puošnių gėlių puokšte sutiko ir prezidentą A.Brazauską su Latvijos prezidentu G.Ulmaniui, liepos 6d. apsilankiusiu Kaune. Tik kažkodėl klebonas R.Mikutavičius prezidento, J.Paleckio ir kitų valstybės vadovų lankymosi proga neparodė jo paties įrengto kryžiaus su sovietinio genocido aukų nuotraukomis. Gal nenorejo, kad už kitų darbus tektų raudonuoti J.Paleckiui (jaunesniajam). Verta pažymeti, kad Kauno miestelėnai nerodė ypatingos pagarbos Valstybės vadovui- jį ir palydą supo tik apsaugos ir policijos kordonai. Kaip ir anais senais gerais laikais. Ir dar- iš kur toks neregėtas valstybės vyrų dievobaimingumas? Negi už savo nuodėmes atgailauti pradėjo? "Tikras stebuklas",- pasakyta tėvas Stanislovas.

Vytautas ORUŠKIS

Naujas komunistų smūgis tremtiniams ir kitiems vargšams

Įsigalėjus naujam pensijų įstatymui, tremtiniams buvo panaikintas katorginio darbo stažo Užpoliarėje ir Sibire koeficientas. Tremtinį turtas dar okupacijos metais buvo sunaikintas ar išgrobstytais stribių ir kitų valkatus, jie neturėjo lygių galimybių išsimokslinti ir užimti aukštesnes pareigas, gauti didesnes algas, kurios dabar, perskaiciuojant pensijas, labai svarbios. Ne už "Kronikų", "Aušros" leidimą ar ilgametę kovą su okupantu, ne už ilgus metus, praleistus šaltuose ir drėgnuose bunkeriuose, kakėjimuo skiriamos aukštatos valstybinės pensijos. Daugiausia pasirūpinta komunistine nomenklatura, kuri ir taip turėjo išskirtines galimybes materialiai apairūpinti Tremtinį uždarbio vidurkiai negalėjo lygintis ir su dirbusiuojančiu okupacijos represinėje struktūroje; o štai ir pensijos jų apskaičiuojamos privilegiuotai.

Buvę stribai, milicininkai dėl to gauna ne tik didesnes pensijas, bet turi ir kitų privilegių- invalidumo priedą, o jei dirba, tai jų (ir taip didesnių) pensijų nemazina, kaip kitų pensininkų. Taigi kolaboravę su okupantais, o ypač dirbę jo vadovaujamosiosse ar represinėje struktūroje, ne tik geriau yra materialiai apsirūpinę, bet ir toliau- jau Lietuvos valdžios- geriau remiami, negu tie, kurie okupantų buvo niekinami, plėšiami, tremiami.

Nuo 1995 06 20 tremtiniams suduotas dar naujas smūgis- praktiškai atimta galimybė nemokamai įsigyti vaistus. Praradę sveikatą, nusenę, pažeimiti ir morališkai nuolat žlugdomi naujuoju komunistų dekreto neteko galimybės ir pilnavertiškai gydytis. 90m. vienišai skurstančiai senutei B., sergančiai chroniniu, dažnai paūmėjančiu trišakio nervo uždegimui, išrašiau būtinus vaistus (tegretoli). Kitą kartą pas mane atėjusi senutė apsiverkė už "nemokamą" vaistą papraše primokėti 20Lt, kurių jų neturėjo.

Nemokami vaistai skiriami savanoriams- Afganistano ir kitų imperijos diversinių ir karinių operacijų dalyviamis. Vienas iš dabartinių TV "TELE-3" finansinių ryklių, buvęs KGB pasienio kariuomenės vyr.leitenantas V.Bieliauskas giriasti: "Tarnavau Afganistane, pasiprašiau pats, nes ten mokėjo augiau negu pulkininkui. 1990m. grįžau į Lietuvą" ("Liet.Rytas", 1995 06 24). M.Vainoras- Afganistano savanoris- grįžę į Lietuvą buvo paskirtas Palangos policijos komisaru, statėsi namą kirsdamas prieškopų pušis. Kilo skandalas, rodė TV. Norint atitraukti dėmesį, savanorį trumpam išleido į pensiją, bet greit partinis klanas juo pasirūpino- dabar jis dirba Būtingės ruožo pasienio policijos viršininku. Cinizmui nėra ribų: žmonės, tremtyse, lageriuose praleidę jaunystę, netekę turto, santaupę ir gaunantys nuvertintas pensijas, kompensojant vaistus sulyginti su imperiniaiškais versantais, KGB agentais, kurių ir pensijos didesnės, ir kurie turtus užgyveno. Palangiškio Llevino invalidumo dokumente rašoma: "Dalyvavo SSRS kariniuose veiksmuose". Ši atžyma patvirtinta Lietuvos valstybės herbiniu antspaudu. Nesuprantu, ar tyčio jamasi iš Lietuvos herbo, ar šie antspaudai ir toliau tebéra imperininkų rankose. Nežinau, su kuo kariavo Llevinas: ar imperijos agresijoje prieš Suomiją, ar Mongoli-

joje, Vengrijoje, ar čia, vietoje, su Lietuvos partizanais, bet Lietuvos valstybė ir jam kompensuoja vaistus. Nieku nepateisinamas iš imperijos paveldėtas socialinis žemės sveiku, jaunu žmonių, dalyvavusių likviduojant Černobylio avarią ir karinėse imperinėse ekspedicijose. Pateisinamas tik gydymas specifiniu susirginim.

A.Sleževičius, nesenai raminės žmones stabilizacija, dabar prabilo apie tariamą komunistų socialdemokratinę kryptį. Valdžios vyrukai nevaržotai ulioja po svečias šalis, vis didesnėm kompanijom ir vis dažniau, pašiskiria sau paprastam, žmogui sunkiai suvokiamus dešimčių tūkstančių atlyginimus, griebiasi vis ižūlesnių partinio klando dažnai pridengiamų aferų, švenčia korumpuotų plėšrūnų Lietuvos turto dalybų pabaigtuvės. Apie kokią socialdemokratinę kryptį galima kalbėti, jei, sakysim, pensininkams- turčiams ir pensininkams- elgetoms taikoma vienoda socialinė parama, o jau dabar daugelyje ligoninių reikia pirkis savus švirkštus, infuzijų sistemas ir kt. Galų gale ministras, pamiršęs savo pabrėžtiną krikščioniškų tradicijų puoselejimą, jau prabilo apie mokamą gydymą. Tuo tarpu negali atsibėti bene net 28 (!) labai prabangiai įrengtais reabilitacinių centrų, kuriuos labai pamėgo nomenklaturiniai ponai, gerai įvaldė ši poreikį dar nuo sovietmečio laikų. Cia ir toliau gyvenama socializmo sąlygomis viršininkai skirsto kelialapius, už kuriuos netik nereikia mokėti, bet dar ir nedarbingumo lapelis apmokamas (ne taip kaip sanatorijose, kur gydoma atostogų metu).

Šiemis ponams rūpi ne Lietuva ir ne vargstantys jos žmonės. Sovietmečiu auklėti, jie kitokios moralės nepažista.

Koketujant apie socialdemokratiją ir dažnai vis minint Lietuvos vardą būtina bent:

- 1) sutramdyti savo savanaudišką siautulį;
- 2) dirbusiuojančių represinėje struktūroje nelaikyti vertais privilegių ir pensijas, jie skirti bendraja tvarka, ne išaukštinti jų statuso (nemokėti invalidumo prieinukų, netaikyti lengvatų dirbantiems pensininkams, nemokėti išimtinė lengvatinių socialinių kompensacijų);

- 3) atsisakyti vadovautis imperinėmis instrukcijomis vertinant imperinėj represinių darbų ir kitokią veiklą;

- 4) socialinę paramą tekti diferencijuoti, atsižvelgiant į materialinių apsirūpinimą: juk negalima lyginti KGB savanorį, koki nors finansinių magnatą ar savanorių- pasienio policijos komisarą su bejėge 90m. vieniša senute, tremtine, ne išgalinčia nusipirkti tinkamų vaistų numalšinti galvos skausmą.. Nenormalu ir tai, kad dėl kito vaisto parinkimo skurdžius jau tariasi ne su gydytoju (kurio naujo vaistų kompensavimo įsako rengėjai nesiteikė bent kiek supažindinti su vaistų bazinėmis ir žinomės analogų kainomis), bet su pardavėju- vaistininku, kuriam kartais gali rūpēti ne vien skurdžiaus sveikata, bet ir įpirsti užsigulėjusi vaistą.

Tokia tad dalia Lietuvos vargšų, kažkodėl per Seimo ir prezidento rinkimus vėl magiškai patikėjusių komunistų sažiningumu ir gera valia.

Edvardas SKRITULSKAS
Palanga

1995m. liepa

TREMINTINYS

Nr. 26 (167)

8

Sudeginta valstybinė vėliava

Pirmą kartą po valstybingumo atkūrimo Jonavoje Valstybės dienos minėjime dalyvavo Rukloje dislokuotas "Geležinio vilko" bataliono ir SKAT būriai. Tarybos atstovai padėjo gelių ant Nepriklausomybės kovų karių kapų, prie šaulių kryžiaus, prie partizanų užkasiimo vietas pastatyto paminklo panery. Po to minėjimas tešesi "Achemos" kultūros rūmuose. Įdomią programą atsižvelge žinomas aktorius Petras Venclovės ir ansamblis "Ainiai". Kalbą pasakė savivaldybės meras E.Simanaitis.

O prie Kosmonautų 14-ojo namo Nikolajus Tankejevas viešai sudegino valstybinę vėliavą. Jis suimtas, jam iškelta baudžiamoji byla. Tardymas parodys, ar sulaiktasis pilietis(?) išniekino valstybės simbolį niekindamas ir tyčiodamas iš Lietuvos valstybingumo, ar kankinamas sovietmečio nostalgijos.

Paulius DEMIKIS

Atšiaurių vėjų nepalaužti

Rusnės saloje, Pakalnės kaime kiekvienais metais birželio pradžioje pas būvius politinius kalinius Valę ir Kazimierą Banius i vakarone susirenka likimo draugai. Tai lyg ir metinė ataskaita apie nuveikus darbus. Visada atvyksta svečiai iš Šilutės. Rusnės tremtiniai turi savo vėliavą, su kuria palydi savo draugus, išeinančius Anapilin. Birželio 14-ąją visi susirenka pasimelsti prie koplytstulpio Rusnės pakraštyje. Šios tradicijos bus gyvos, kol saloje bus nors vienas gyvas tremtinys.

Nuo 1989m. Rusnėje gyvuoja tremtinų ansamblis, dalyvavęs dainų šventėse Vilniuje ir Panevėžyje. Dainuoti žilgalvius moko Šilutės muzikos mokylos mokytoja Albinutė Kazlauskaitė.

Taip ir gyvena Rusnės tremtiniai, vieni kitiems ir bėdoje, ir džiaugsme padėdami. Tik skaudu, kad ir vėl kaip kadaise jiems tenka apie juodos duonos kąsnį vis dažniau pagalvoti. Ne apie tokią Lietuvą svajojo, Sibiro platybėse varga vagdamai.

Aldona KAZLAUSKIENĖ

Rusnė

AT SILIEPKITE!

Mano tėvelis Stasys TAŠKŪNAS iki 1940m. vasaros buvo Alytaus apskriebies inžinierius. Naujoji Rusijos tarnų valdžia jį atleido, tai jis persikelė dirbtį į Trakus, tiesė kelius. 1941m. birželio 14d. buvo suimtas ir išvežtas Archangelsko link. 1942m. liepos 14 ar 17 dieną Archangelsko srities Jarcevo gyvenvietėje (stotyje) mirė, sulaukęs vos 44 metų.

Etu jo sūnus, dabar gyvenu Australijoje. Apie savo tėvelio tragiską gyvenimą nežinau nieko. Ar buvę S.Taškūno kančią liudytojai negalėtų parašyti apie savo kelionės vargus, gyvenimą Jarceve (ar kitur)? Gal kas nors žino, prisimena apie mano a.a. tėvelio mirties aplinkybes? Būčiau dekingas už mažiausią žinutę. Prašome rašyti: Algimantas Taškūnas Post Office Box 777 SANDY BAY Tasmania 7005 AUSTRALIA

TREMINTINYS

Vyr. redaktorius Romualdas Jurelionis

Pažemino ir įžeidė

Kazlų Rūdos tikintieji jau 5-erius metus stengiasi jamžinti vyskupo-kankinio V.Borisevičiaus atminimą jo vardu pavadinti vieną miesto gatvį. Šioks toks jubiliejus. Liūdnas paradokas: nepriklausomai, jei šalyje jamžinti vyskupo-kankinio, paaukojusio gyvybę už nepriklausomybę, atminimą neįmanoma dalykas.

Kai dešinieji laimėjo rinkimus į vietas valdžią, blykstelėjo viltis tikslą pasiekti. Gegužės 23d. įvyko antroji Marijampolės raj. savivaldybės tarybos sesija. Joje politinių kalinių ir tremtinų deputatas Juozas Mikalonis Kazlų Rūdos tikinčiųjų vardu (jie surinko 1200 parašų) perskaite prašymą jamžinti vyskupo-kankinio atminimą. Prašymą pasiraše ir Kazlų Rūdos kun. T.Vallianas, šaulių būrio vadadas V.Klimavičius ir PKTS sk.pirmininkas A.Lelešius.

Rajono meras P.Povilonis nutraukė mūsų deputato J.Mikalonio pasisakymą- atseit klausimas dar neparuoštas (po begaliniu to klausimo svarstymentui 5 metus!).

Per Kazlų Rūdos bažnyčios 70 metų, Kazlų Rūdos miesto 250 metų jubiliejų, liepos 2-ą dieną atvažiavo vyskupas J.Žemaitis. Tikintieji ir kunigas norėjo, kad ta proga būtų patenkintas tikinčiųjų prašymas. Kreipėmės ir į mons.A.Svarinską; jis stengėsi imums padėti.

Nomenklatūrinę dainelę, kad dabar tai techniškai neįmanoma, girdėjome 5 metus dainuojamą senosios valdžios. O juk meras puikiai žino, kad yra prezidento dekretas dėl rezistencijos dalyvių atminimo jamžinimo.

Algimantas LELEŠIUS

Publikacijos pėdsakais

Perskaiciav "Tremtinyje" Nr.12 (153) prašymą atsiliepti pažinojusius Vytautą Bingelį. Ilgai negalėjau sutvardyti ašarų prisiminusi tas sunkias dienas.

Mes gyvenome Musninkų valsč. Smailių k. Pas mano tėvus Juzę ir Justiną Sipavičius (man buvo 10-11 metų) slapstėsi trys plechavičukai: Vytautas Bingelis, Leonas Volčackas ir Bronius Gaidelis. Pas mus buvo kuriamas partizanų būrys, čia glaudėsi J.Misiūnas-Žalias Velnias ir mano pusbrolis Julius Garbatavičius-Šaltis. Surinkę nemažą partizanų būrį, jie išėjo. Mama juos peržegnojo. Dažnai naktį jie pas mus ateidavo. Kai išgirdė beldimą tėvai paklausdavo: "Kas?", jie atsakydavo: "Mes trys". Po mūšio prie Musninkų (mes gyvenome 5-6km nuo Musninkų) išgirdome atsakymą: "Mes jau du". Mūsų šeima labai dėl to sielvartavo- visi verkėme (mūsų šeimoje buvo 4 dukros ir 1 sūnus). Kadangi V.Bingelio kišenėje enkavedistai rado mano vyresniųjų seserų nuotraukas, tai tuož jas suėmė ir tardė. Jos pasakė, kad jo nepažinojo, o nuotraukos galbūt jam pakliuovo per šokius. Jas paleido. Vedė mano dėdę atpažinti. Partizanas tada gulėjo Musninkų miestelio tvarte. Po kiek laiko kalbėjo, kad turbūt tame tvarte juos ir užkasė. Kieno tvarte- nežinau. Gal tai prisimintu mano seserys, kurių viena gyvena Vilniuje.

1951m. mus išvežė į Sibirą. Ir ten dažnai prisimindavome tuos tris 'plechavičukus' ir kitus partizanus. Pusbrolis J.Garbatavičius-Šaltis irgi žuvo 1945m. gruodžio mén. Mano tėvai vis minėjo, kad V.Bingelis buvo labai protinges ir rimtas vyras. L.Volčackas buvo karšto būdo ir žuvo per nelaimingą atsitikimą sprogus granatai. B.Gaidelis-Šiaudaus buvo labai linksmas; tik pernai sužinojome, kad jis užkastas Želvoje, žvyrduobėje. Pernai aplankėme tamą vietą. Ten pastatytas partizanams paminklas.

Girdėjau, kad Širvintose dar gyvena stribas Jaščemiskis. Gal jis ką nors žino?

Juozas SAPIVIČIŪTĖ-POŽEMECKIENĖ

1995m. liepos 14d. Nr. 26(167). SL289.

Mūsų adresas: Laisvės al. 39,
3000 Kaunas, tel. 209530

ILSEKITĖS RAMYBĖJE

Janina Šukytė-Lapienienė

1910-1995

Velionė gimė Druskių k., Šimonai valst., Panevėžio apskr. ūkininkų šeimoje. Štekėjusi gyveno Sliepiškio k., Svėdasų valsč., Rokiškio apskr. Vyras Juozas Lapienis- ūkininkas, šaulys, nuo 1945m. partizanas- Darius, Algimanto apyg. Šarūno rinktinės vado adjutantas, žuvęs 1949m. lapkričio 1d. per Žaliameikių mūšį.

Janina buvo aktyvi ūkininkė, partizanų rėmėja. Nors lagerių ir tremties išvengė, bet visą laiką buvo persekiojama, gyveno nelegaliai. Stribams į nagus pakliuvo jau po Stalino mirties.

Gyveno Vilniuje. Palaidota Svėdasų kapinėse. Tebūnė lengva Jai gimtoji žemė, dėl kurios daug iškentėjo.

Bronius SKARDŽIUS

Juozas Tamošiūnas

1909-1995

Gimė Pakalnės k., Veprių valsč., Ukmergės apskr. Žemdirbių šeimoje.

Jaunystėje dirbo Kaune. 1940m., sovietams okupavus Lietuvą, grįžo į gyminę. Už ryšius su partizanais buvo areštuotas, žiauriai kankintas. Kalėjo Intos lageryje.

Iš lagerio, praraudės sveikata, grįžo į Pakalnės kaimą. Dirbo kolūkyje, vėliau- miškų ūkyje. Puoselėjo didžiulį jaunystėje prie namų sodintą sodą.

Daug metų vadovavo Veprių bažnyčios komitetui.

Birželio 25-ąjį išėjo.

Ilsėkis ramybėje, plėčiašaki Pakalnės kaimo Ažuole.

Nuosirdžiai už jaučiamie žmoną ir sūnų.

LPKTS Ukmergės skyrius

Krizostomas Rimkevičius

1914-1995

Krizostomas Būmkevičius gimė 1914 03 23 Garkščių k., Marijampolės raj., ūkininkų šeimoje. Baigę Marijonų kalbinę gimnaziją, išstojo į Alytaus aukštėsniųjų miškų mokyklą ir 1937m. ją baigė. Dirbo Plungės miškų urėdijoje girininku. Buvo Lietuvos Miškų sąjungos narys. Atėjus sovietų valdžiai, slapstėsi, gyveno nelegaliai. Sulaukytas 1946m. ir karinio tribuno nuteistas pagal 58 la BK laisvės atėmimo 10 metų. Išvežtas į Uchtą.

1955 01 02 grįžo į Lietuvą, gyveno Kaune, Raseiniuose dirbo gamtos apsaugos inspektoriumi, Anykščių miškų ūkyje.

Mirė birželio 12d.

Nuosirdžiai už jaučiamie velionio šeimą ir artimuosius.

LPKTS Anykščių skyrius

Juozas Avižienis

1921-1995

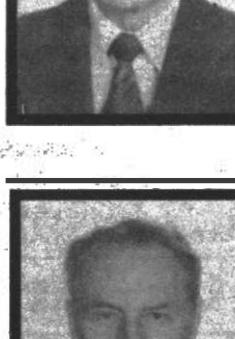
Gegužės 4d. mirė LPKTS Kauno skyrius narys J.Avižienis. Gimė Joniškyje.

Velonis areštuotas 1945 Naujuojų metų išvakarėse. Nuteistas 10-iai metų. Kalėjo Vorkutos lageriuose. Į Lietuvą grįžo 1957m. 1960m. apsigyveno Kaune ir išstojo į vakarinį Politechnikos instituto Elektrotechnikos fakultetą.

Sukūrė šeimą. Užaugino du sūnus.

Nuosirdžiai už jaučiamie žmoną, sūnus ir artimuosius.

LPKTS taryba

Vincas Jurkšaitis

1920-1995

Birželio 29d. mirė Karagandos lagerių politinis kalnys V.Jurkšaitis. Buvo "plechavičukas" suimtas 1947m. Į Lietuvą grįžo 1955m. Buvo aktyvus "Tremtinio" bendradarbis.

Palaidotas Lekėčių kapinėse.

Nuoosirdžiai už jaučiamie žmoną ir artimuosius.

LPKTS Kauno skyrius

Poilsiautojų dėmesiui!

Nidoje poilsiautojams išnuomojami kambariai. Kreiptis: A.Martinkus, Taikos 6-13; tel.52313; Zeniauskas, Kopalų 21-8; tel.52365.

Pamesta

LPKTS nario pažymėjimą Nr.1203, išduotą Stasiui STANKEVIČIUI, laikyti negaliowančiu.

koresp.: Edmundas Simanaitis

lit. red.: Danutė Bartulienė, Faustė Pilipaitienė

korekt.: Audronė Kaminskienė

tech.red.: Vesta Milerienė

Kaina

70ctl